Stuk **2214** (2003-2004) – Nr. 1

V L A A M S P A R L E M E N T

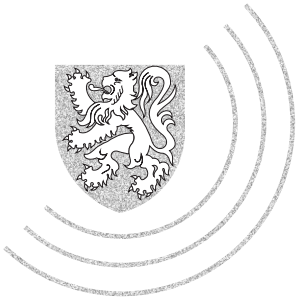

Zitting 2003-2004

5 maart 2004

ONTWERP VAN DECREET

betreffende het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid

INHOUD

Blz.

Memorie van toelichting 3

Eerste voorontwerp van decreet 23

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen 31

Advies van de Vlaamse Onderwijsraad 45

Eerste advies van de Raad van State 51

Tweede voorontwerp van decreet 61

Tweede advies van de Raad van State 69

Ontwerp van decreet 85

MEMORIE VAN TOELICHTING

Woord vooraf

Het decreet inzake titel van beroepsbekwaamheid heeft als doel om zinvolle, aan een beroep verbonden competenties, waar dan ook verworven, te valideren.

Met dit decreet wil men vooreerst bijdragen aan het zichtbaar maken van competenties. Voor individuen betekent het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid een beloning voor gedane leerinspanningen. Zowel leerresultaten verworven door formeel leren als leerresultaten verworven doorheen non-formeel leren (thuis, op de werkplek, in vrije tijdsbesteding, doorheen participatie aan het verenigingsleven) kunnen worden beloond. Tevens biedt het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid ook een stimulans om zich blijvend in te zetten voor zijn of haar eigen bijblijven. Men ervaart als het ware dat leren iets oplevert en dat leren het verschil kan maken. Ten slotte kan door het toekennen van een titel van beroepsbekwaamheid ook de toegang tot bepaalde opleidingen gefaciliteerd worden. Met het bezitten van een titel van beroepsbekwaamheid kan men aantonen dat men over bepaalde competenties beschikt waardoor men een welbepaalde opleiding op een welbepaald niveau kan aanvatten. Men heeft immers erkenning gekregen voor elders of reeds verworven competenties.

Met dit decreet willen we echter ook verder gaan dan het belonen en stimuleren van bijblijven. Dit decreet heeft ook de ambitie om competenties optimaal op de arbeidsmarkt in te zetten. Verborgen competenties van individuen worden zichtbaar gemaakt en kunnen aan een passende beroepsuitoefening gekoppeld worden. Door het verlenen van een titel van beroepsbekwaamheid kunnen individuen onmiddellijk aantonen dat men in staat is een welbepaald beroep op een welbepaald niveau van deskundigheid aan te vatten. Het levert voor individuen concreet een versterkte positie en verruimde toegang op de interne en externe arbeidsmarkt op.

Het decreet biedt, in het bijzonder voor kansengroepen incl. voor jongeren die zonder diploma de schoolbanken verlaten, de mogelijkheid om op te klimmen op de professionele ladder doordat men rekening houdt met opgedane werkervaring, professionele vorming enz.

Bovenstaande doelstellingen verbonden aan het decreet “titel van beroepsbekwaamheid” sluiten aan bij recente Vlaamse en Europese beleidslijnen. Zo is een belangrijke doelstelling uit het Pact van Vilvoorde het verhogen van de participatie van de bevolking aan levenslang leren. Het Europese discours inzake levenslang leren hamert ten slotte op het erkennen van verworven competenties en op mobiliteit van werknemers.

In wat volgt belichten we vooreerst het discours waarbinnen dit decreet zich situeert. Vervolgens bespreken we de focus en meerwaarde van het decreet. Ten slotte zullen de bouwstenen van het decreet toegelicht worden.

I. ACHTERGROND

1. Actuele maatschappelijke noden

Tal van actuele maatschappelijke noden nopen tot het invoeren van een individueel recht op het waarderen van competenties.

(1) Tegen de achtergrond van de omwenteling van een industriële naar een kennismaatschappij en diensteneconomie is bijblijven voor iedereen een must. Met de kennismaatschappij komt immers een andere wijze van produceren en komen dus ook andere competenties, nieuwe technologische veranderingen en aldus nieuwe functies, nieuwe arbeidsvormen en gevarieerde loopbanen naar voren. Met de diensteneconomie komen eveneens nieuwe functies zoals maatschappij- en persoonsgebonden diensten en zorgarbeid in het formele economische circuit terecht. Deze functies, die vroeger veeleer opgevangen werden door informele kanalen van familiale of sociale solidariteit of via het grijze of zwarte circuit, moeten evenzeer door competente mensen uitgevoerd worden.

Van werknemers en werkzoekenden wordt meer en meer verwacht dat zij bijblijven, dat zij breed inzetbaar zijn en blijven en zich aan veranderingen kunnen aanpassen. Iedereen, ongeacht zijn of haar initieel scholingsniveau, moet hiervoor kansen krijgen. De nieuwsgierigheid, het leervermogen en de reflexiviteit van elk individu moeten worden aangewakkerd zodat elkeen kan inspelen, anticiperen op en zich aanpassen aan steeds veranderende omstandigheden. Maar bovenal is het belangrijk dat verworven competenties zichtbaar gemaakt worden en dat individuen voor hun bijblijven gewaardeerd worden. Enerzijds betekent dit een stimulans tot het investeren in en zich inzetten om bij te blijven, anderzijds betekent het een beloning voor ge-

leverde (leer-)inspanningen en een return voor individuen, de arbeidsmarkt en de gemeenschap (zie verder I.4). In het actieplan van de Vlaamse regering "Een leven lang leren in goede banen" werd de nood aan het erkennen van verworven competenties meermaals onderschreven.

(2) De situatie van welbepaalde groepen zoals laaggeschoolden, ouderen, … op de arbeidsmarkt is nog steeds precair. Zij belanden vaker in de (langdurige) werkloosheid. Laaggeschoolden voor wie de deur naar de arbeidsmarkt wel opengaat, komen veelal in flexibele (onregelmatige werkuren, tijdelijke contracten), slecht betaalde en minder kwaliteitsvolle jobs terecht. Eén van de oorzaken waardoor kansengroepen echter hun kansen op duurzame werkgelegenheid ontlopen is dat hun competenties veelal onderschat worden en/of een deel van hun competenties niet gezien worden. Zo worden zij bijvoorbeeld nog te éénzijdig op hun initieel behaalde diploma beoordeeld. Maar ook de kansengroepen zelf zijn, wanneer ze zich aanbieden op de arbeidsmarkt, nog niet altijd bewust van hun werkelijke competenties. Door het zichtbaar maken van hun elders verworven competenties kunnen zij evenwel hun positie op de arbeidsmarkt versterken. Zo kunnen bijvoorbeeld de competenties verworven door werkervaring van oudere werknemers zichtbaar gemaakt worden en kunnen zij bijvoorbeeld ingezet worden bij het opleiden of coachen van jongere werknemers. Hun erg lage arbeidsdeelname zou dan omgebogen kunnen worden.

(3) Ook ten aanzien van de actuele problematiek van onderwaardering van technische beroepen kan het erkennen van competenties als hefboom werken. In het recente rapport "Accent op Talent" van de Koning Boudewijnstichting wordt het erkennen van verworven competenties en het daaropvolgend optimaal benutten van competenties als één van de strategieën aangehaald ter herwaardering van de technische beroepen. Technische beroepen vereisen vandaag de dag niet alleen doen maar ook denken. Technische beroepen op zich moeten aldus ook dringend 'anders' gewaardeerd worden. Talentontwikkeling, verruiming van competenties, meer waardering en respect, efficiënte werkmethodes, kwaliteitszorg, … zouden hierbij ondermeer centraal moeten staan. Door gevraagde en aangeboden competenties naar waarde te schatten hoeven werknemers niet onder hun niveau te werken en blijven zij gemotiveerd voor een technisch beroep.

(4) Een groeiend aantal individuen zoekt buiten de eigen landsgrenzen naar werk. Het zichtbaar maken en onderling erkennen van kwalificaties en competenties is ook hierbij van belang. Dit komt ondermeer naar voren in het Actieplan van de Europese Commissie voor vaardigheden en mobiliteit.

Bovenstaande ontwikkelingen tonen aldus aan dat de invoering van een recht op het waarderen van competenties wenselijk is.

2. Een veranderend leerconcept en een veranderende wijze van waardering

Met de omwenteling van de industriële naar een kennismaatschappij en diensteneconomie is het voor iedereen van belang om bij te blijven om zich te kunnen handhaven op de arbeidsmarkt. Maar ook in andere levensdomeinen, bijvoorbeeld om als een volwaardige burger in de samenleving mee te kunnen, is het van belang dat men werk maakt van zelfontplooiing. Op tal van Europese conferenties en verklaringen wordt daarom levenslang leren als een belangrijk item en discours naar voren geschoven. Met de term levenslang leren wil men ook benadrukken dat het belangrijker is dàt men iets leert, dan waar men het geleerde verworven heeft : niet de afgelegde weg maar het resultaat telt. Dit komt goed naar voren in de definitie van levenslang leren zoals geformuleerd in de recente mededeling van de Europese Commissie "Een Europese ruimte voor levenslang leren realiseren" ter opvolging van het Europees Memorandum inzake levenslang leren en de debatten in de lidstaten. Levenslang leren wordt hierbij gedefinieerd als *'alle leeracitiveiten die gedurende het hele leven ontplooid worden om kennis, vaardigheden en competenties vanuit een persoonlijk, burgerlijk, sociaal en/of werkgelegenheids perspectief te verbeteren'*. Deze definitie maakt duidelijk dat levensbreed leren een belangrijke dimensie van levenslang leren is : nuttige en aangename leeractiviteiten kunnen ook tijdens de dagdagelijkse uitvoering van werk, in tal van gezinsmomenten, in vrijetijdsbesteding, doorheen vrijwilligerswerk of doorheen participatie aan het verenigingsleven al dan niet bewust opduiken. Leeractiviteiten spelen zich aldus gedurende de hele levensloop af, onafhankelijk van de plaats, het ogenblik, de duur en de intentie van het leerproces. Vorming, training en opleiding voltrekken zich bovendien in alsmaar verscheiden vormen en systemen : zowel korte als lange opleidingen, bijscholingscursussen, afstandsonderwijs, zelfstudie, cursussen in de vrijetijdssfeer, herscholing, training-on-the-job als praktijkervaringen ontwikkelen zich. Ook de werkvloer kan zich ontwikkelen tot een krachtige leeromgeving. Open

en flexibele leervormen waarbij verschillende media worden gebruikt, doen meer en meer hun intrede. Er is stilaan een continuüm ontstaan tussen het verplichte onderwijs, de initiële en permanente vorming en het volwassenenonderwijs. In het rapport "Het maatschappelijk debat inzake levenslang leren in Vlaanderen en Europa" (antwoord op de oproep van het Europees Memorandum inzake levenslang leren) wordt geduid dat de uitbreiding van leermogelijkheden en de vermenigvuldiging van leeromgevingen onvermijdelijk zal leiden tot een toenemende vraag bij lerenden om wat ze geleerd hebben ook op één of andere wijze formeel te bekrachtigen. In een levenslang lerende samenleving wordt het immers steeds minder relevant waar kennis en vaardigheden verworven zijn en kan het al dan niet certificeren dus niet afhankelijk zijn van de opleidingsinstantie en het formele opleidingsaanbod. Dit betekent dat het leerresultaat en de mate waarin de lerende dit wenst te formaliseren de criteria worden voor het certificeren.

In het Europese discours en de verklaringen inzake levenslang leren beklemtoont men aldus een nieuwe aanpak ten aanzien van de waardering van leren. Voorstellen inzake dergelijke nieuwe aanpak werden reeds aangehaald in het Europees Memorandum inzake Levenslang leren en verder uitgewerkt in een Mededeling van de Europese Commissie "Een Europese ruimte voor levenslang leren realiseren" en geven aan dat *kennis, vaardigheden en attitudes verworven op àlle terreinen van het moderne leven* (zowel formeel, non-formeel als informeel leren) gewaardeerd moeten worden. Dergelijk nieuwe aanpak wordt ook door de Vlaamse regering en de sociale partners in het Actieplan "Een leven lang leren in goede banen" en het Pact van Vilvoorde onderschreven. Bij de eerste doelstelling uit het Pact van Vilvoorde wordt immers gesteld dat in een lerende samenleving competenties waar en hoe men ze ook verwerft evenwaardig erkend moeten worden. In het Actieplan "Een leven lang leren in goede banen" wordt aan de erkenning van competenties een recht gekoppeld. Het recht van het individu om zijn of haar ervaring en kennis te laten erkennen wordt beschouwd als een concretisering van het recht van het individu op een leven lang leren.

3. Individueel recht

Met de invoering en toepassing van dit decreet willen we het individu daadwerkelijk een **recht** in handen geven om zijn of haar competenties met betrekking tot (de uitvoering van) een bepaald beroep of facet van een beroep, waar ook verworven, te valideren. Individuen worden niet gedwongen of verplicht tot het laten erkennen van hun competenties, maar worden in de mogelijkheid gesteld om, indien zij dit wensen, dit te kunnen volbrengen.

Op de huidige arbeidsmarkt, met zijn sterke vraag naar gekwalificeerde werknemers, is het voor individuen van belang om hun verworven competenties te laten zien en zichtbaar te maken. Tegelijkertijd komt met het discours van levenslang leren naar voren dat er naast het initieel onderwijs ook andere krachtige omgevingen zijn waar individuen competenties kunnen verwerven. Men kan competenties verwerven doorheen diverse vormen van leren en binnen diverse leersettings. Deze diversiteit is verrijkend : men biedt aan individuen de mogelijkheid om een leeromgeving te kiezen die past bij zijn of haar leerstijl, dit bevordert zowel het leerplezier als het slaagpercentage van de opleiding en/of het beklijven van het geleerde. Een diversiteit aan leeromgevingen doet echter ook het probleem ontstaan van ondoorzichtigheid : het wordt onduidelijk wat men waar en met welke resultaat geleerd of verworven heeft. Met dit decreet stelt men evenwel individuen in staat om aan te tonen welke leerresultaten men heeft opgedaan en wat men precies in zijn mars heeft.

Met dit decreet wordt **elk individu** in de mogelijkheid gesteld om op elk ogenblik in de tijd zijn of haar verworven competenties te laten erkennen. Het erkennen van competenties gebeurt op vraag van het individu en het is het individu dat beslist over het starten van een erkenningsprocedure. De output van de erkenningsprocedure behoort dan ook tot het exclusieve eigendom van de aanvrager.

Het verlenen van het recht betekent concreet dat individuen op basis van een erkenning van een bundel zinvolle competenties een titel van beroepsbekwaamheid ontvangen. Het erkennen van competenties staat aldus in functie van een welbepaald (deel)beroep. Men zal enkel voor een zinvolle combinatie van competenties, namelijk deze competenties die een zinvol beroepsgeheel vormen, een titel van beroepsbekwaamheid kunnen bekomen. Het recht omvat aldus het identificeren van competenties en het verlenen van een door de Vlaamse overheid erkende titel van beroepsbekwaamheid aan een bundel zinvolle, aan een bepaald beroep verbonden, competenties, maar niet het erkennen van een afzonderlijke competentie of onsamenhangende competenties.

4. Meerwaarde

Het verlenen van een civiel effect aan competenties, en dus het verlenen van een officiële titel van beroepsbekwaamheid levert zowel voor het individu, de arbeidsmarkt als de gemeenschap winstpunten op. Concreet kunnen volgende, zowel korte termijn als lange termijndoelstellingen bereikt worden :

4.1. Winstpunten voor het individu

Voor een individu kan het verkrijgen van een officiële titel van beroepsbekwaamheid eerst en vooral **een beloning** betekenen voor gedane leerinspanningen en vervolgens een stimulans bieden om zich verder op de leerweg te begeven. Men bouwt zelfvertrouwen op : "ik kan iets" en "ik kan leren" en men krijgt inzicht in zijn eigen kennis en vaardigheden : "kijk, ik ken dit en kan dit". Het belang van het motiveren van mensen voor levenslang leren wordt in tal van Europese conferenties en verklaringen naar voren gebracht. Voor welbepaalde groepen (met negatieve schoolervaringen) is het immers niet vanzelfsprekend om de stap naar leren te zetten. Met het toekennen van een officiële titel van beroepsbekwaamheid krijgt men **waardering** voor zijn of haar leerinspanningen en wakkert men een intrinsieke motivatie aan. Gelet op de kenniseconomie is het van belang dat men zich blijvend wil inzetten om bij te blijven en zich te ontplooien.

Voor individuen met een lage graad van initiële scholing kan een titel van beroepsbekwaamheid, verworven op basis van werkervaring of ervaring opgedaan buiten de professionele sfeer, een **opwaardering** betekenen. Zij hebben dikwijls meer in hun mars dan hun oorspronkelijk diploma doet vermoeden, en met de titel van beroepsbekwaamheid worden hun verworven competenties zichtbaar gemaakt. Vooral de groep van oudere werknemers die niet beschikken over een hoog initieel diploma maar die wel werkervaring opgebouwd hebben, kunnen hierbij wel varen.

Maar vooral betekent het bezitten van een officiële titel van beroepsbekwaamheid een **versterkte positie** op de externe en interne arbeidsmarkt. Met deze titel van beroepsbekwaamheid kan hij/zij onmiddellijk aantonen dat men een welbepaald beroep op een welbepaald niveau van deskundigheid kan aanvatten. Aangezien sectoren en werkgevers (zowel privé als overheid) ten volle betrokken worden in het bepalen van standaarden en de wijze van certificering (zie verder II) zijn zij op de hoogte van de effectieve waarde van deze titel van beroepsbekwaamheid.

Ten eerste betekent het bezit van een officiële titel van beroepsbekwaamheid een versterkte positie op de **externe arbeidsmarkt**. Het bezitten van een officiële titel van beroepsbekwaamheid betekent voor de werkzoekende een verstevigde positie op de arbeidsmarkt. Het is vooral voor lager geschoolden vaak van groot belang om wat men kent en kan te bewijzen vooraleer men de kans krijgt om zijn kennis en kunde in de praktijk te tonen. Met deze officiële titel van beroepsbekwaamheid kan hij onmiddellijk aan zijn toekomstige werkgever duidelijk maken wat hij allemaal in zijn mars heeft en dat hij in staat is om een welbepaald beroep, zowel binnen één sector als over sectoren heen, uit te voeren.

Ten tweede betekent het bezit van een officiële titel van beroepsbekwaamheid ook een versterkte positie op de **interne arbeidsmarkt**. Voor een werknemer kan het verkrijgen van een officiële titel van beroepsbekwaamheid betekenen dat hij kan aantonen tot wat hij in staat is. Hij heeft werkervaring opgebouwd en/of heeft welbepaalde cursussen gevolgd. Met het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid wordt dit geheel van verworven competenties erkend en bevindt hij zich hierdoor in een sterkere positie om binnen het bedrijf van takenpakket (zelfde deskundigheidsniveau) te veranderen, zijn huidig takenpakket te verbreden of een leidinggevende functie of een takenpakket van een hoger deskundigheidsniveau op te nemen.

Ten slotte vergemakkelijkt het toekennen van titels van beroepsbekwaamheid ook de mobiliteit van werknemers binnen Europa. Dit ligt in het verlengde van Europese verklaringen inzake mobiliteit, waaronder het actieplan van de Commissie voor vaardigheden en mobiliteit.

4.2. Winstpunten voor de arbeidsmarkt

Vooral het bekomen van **een meer transparante arbeidsmarkt** staat hier centraal. Het matchen van gevraagde competenties aan aanwezige competenties wordt vereenvoudigd door het erkennen van competenties en het uitreiken van titels van beroepsbekwaamheid. Om te voldoen aan een vacature moeten individuen beschikken over een welbepaald pakket van competenties. Dit kunnen zij doorheen verschillende leersettings opgebouwd hebben : iemand volgde een (module(s) van een) beroepsopleiding, en/of een stage, en/of een werkervaringsproject, en/of heeft doorheen een tijdelijk of vast contract werkervaring opgedaan. Met deze verscheidenheid aan bagage melden zij zich op de arbeidsmarkt aan. Het is voor een toekomstige werkgever vaak niet altijd gemakkelijk om de competenties waarover iemand beschikt éénduidig te

herkennen en naar waarde te schatten. Een officiële titel van beroepsbekwaamheid tracht deze problematiek te verhelpen : de werkgever kan er zeker van zijn dat de kandidaat beschikt over een welbepaald geheel van competenties op een welbepaald niveau van deskundigheid. De sollicitatieprocedure kan worden vereenvoudigd. Het erkennen van competenties en het verlenen van een titel van beroepsbekwaamheid zet ook een beweging in gang opdat werkgevers bij het formuleren van een vacature eerder vanuit vereiste competenties dan vanuit een vereist diploma denken. Men dient na te denken over welke competenties iemand voor het uitoefenen van een job moet beschikken. Op die manier geeft het erkennen van competenties een stimulans voor **een competentiebenadering** ook bij het opstellen van vacatures.

De procedure van het screenen en toekennen van een titel van beroepsbekwaamheid kan bovendien als **hulpmiddel voor** een HRM-beleid, **een strategisch VTO-beleid** benaderd worden. Het is een instrument waarmee werkgevers kunnen screenen of en in welke mate hun werknemers over een bepaald niveau van welbepaalde competenties beschikken. Op deze manier kunnen aanwezige competenties optimaal benut worden en kan de individuele ontplooiing van werknemers gestimuleerd worden (bijvoorbeeld door jobrotatie, ander takenpakket, peter/meter). Desgewenst kan een op maat gesneden vormingstraject gestart worden.

Verder speelt ook een **doelmatigheidseffect**. Het invoeren van een officiële titel van beroepsbekwaamheid kan leiden tot ingekorte bemiddelings- en opleidingstrajecten. Een screening en assessment hoeven niet meer ondernomen te worden. In de bemiddelingsprocedure tussen werkgevers en werknemers liggen onmiddellijk de competenties op tafel. Ook opleidingstrajecten kunnen worden ingekort. Bij de screening op weg naar een titel van beroepsbekwaamheid, zal duidelijk worden welke competenties men eventueel ontbreekt. Aansluitend hierbij kan men in een op maat uitgewerkt opleidingstraject stappen.

Daarnaast zal het in werking treden van de procedure van officiële titels van beroepsbekwaamheid samen met de overeenkomstige erkende studiebewijzen waaronder diploma's en certificaten er ook toe leiden dat de markt van vorming, training en opleiding meer **doorzichtig** wordt. Het wordt immers duidelijk welke opleidingsprogramma's tot welk geheel van beroepscompetenties leiden. Dit draagt bij aan de mobiliteit van studenten en werknemers en de uitwisselbaarheid van programmaonderdelen.

Ten slotte zal het toekennen van een titel van beroepsbekwaamheid er toe leiden dat alle opleidingen, meer afgestemd zullen worden op beroepsprofielen. Op deze manier wordt bijgedragen aan een **betere aansluiting** tussen enerzijds vorming, opleiding en training en anderzijds arbeidsmarkt. De kwaliteit van opleidingsprogramma's zal mede hierdoor gewaarborgd kunnen worden.

4.3. Winstpunten voor de gemeenschap

Het waarderen van competenties verworven op alle terreinen van het moderne leven leidt tot **het 'vermenselijken' van leren**. Elk leren, of het nu verworven is doorheen formele opleidingen of doorheen de werkuitvoering of vrije tijd, verdient immers waardering. Door het erkennen van deze elders verworven competenties geeft men een belangrijk signaal aan individuen die zich door vroegere negatieve leerervaringen afkerig houden van formele opleidingen. Op die manier worden zij toch gestimuleerd om aan één of andere vorm van leren deel te nemen.

Het erkennen van competenties leidt tot **een meer performanter draaiende economie** en aldus tot **meer welzijn**. Enerzijds stimuleert men door het erkennen van competenties de deelname van individuen aan allerlei soorten van leren, namelijk formeel leren, non-formeel leren en informeel leren. Anderzijds benut men door het erkennen van competenties, waar deze ook verworven zijn, optimaal de competenties en talenten van individuen.

II. BOUWSTENEN VAN HET DECREET

In dit tweede deel worden de bouwstenen van het decreet verder uitgewerkt. De belangrijkste bouwstenen zijn :

een (1) **individu** heeft het recht om voor (2) zijn/haar compententies een officiële (3) t**itel van beroepsbekwaamheid** te (4) **verkrijgen**

In wat volgt wordt elke bouwsteen besproken. Achtereenvolgens wordt de input (wie en wat), de output (de titel van beroepsbekwaamheid) en de procedure (de weg naar het verkrijgen ervan) belicht.

0. Een rechtenbenadering

Met dit decreet wordt resoluut voor **een rechtenbenadering** gekozen. Aan het individu wordt het recht verleend om zijn of haar, waar ook verworven, competenties te laten valideren.

1. Input : wie ?

Elk individu (werkzoekenden, werkenden, niet-werkenden) heeft het recht om een procedure tot het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid te starten. Er wordt geen beperking naar doelgroepen opgelegd. Het is het individu dat **op eigen initiatief** en **op vrijwillige basis** een certificering aanvraagt.

Leerplichtige leerlingen worden uitgesloten van deze procedure. Enkel de leerlingen die aan de deeltijdse leerplicht voldoen door het volgen van een deeltijdse opleiding in een opleidingscentrum voor zelfstandigen en KMO, in een Centrum voor Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs georganiseerd door onderwijsinstellingen of in een Centrum voor Deeltijdse Vorming georganiseerd door individuele vzw's die erkend zijn als vormingsinstelling zullen beroep kunnen doen op dit recht. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden waaronder dit kan gebeuren.

2. Input : wat ?

Het onderwerp van certificering zijn de competenties die een individu bezit.

Met **competenties** doelen we op de reële en individuele capaciteit van individuen om *kennis* (theoretische en praktische kennis), *vaardigheden* en *attitudes* in het handelen aan te wenden, in functie van de concrete, dagdagelijkse en veranderende werksituatie en in functie van persoonlijke en maatschappelijke activiteiten. We volgen hiermee de definiëring zoals geformuleerd in het op 22 maart 2002 door de Vlaamse Regering goedgekeurde advies "Ruim baan voor competenties" van de werkgroep Erkenning van Verworven Competenties. Deze invulling sluit ook perfect aan bij de begrippen die terzake in het Benelux Sociaalrechtelijk Woordenboek worden gebruikt. Volgens dit woordenboek, waarvan de terminologie krachtens het decreet van 25 september 1975 van toepassing is op de Vlaamse Gemeenschap, dient onder "beroepsbekwaamheid" te worden verstaan de "bekwaamheid welke iemand bezit om een bepaald beroep uit te oefenen." Datzelfde Woordenboek bepaalt "bekwaamheid" als "het geheel van aanleg, kennis en ervaring wat iemand bezit om aan het maatschappelijk verkeer deel te nemen". De samenlezing van beide definities toont exact aan wat met een titel van beroepsbekwaamheid wordt bedoeld, nl. de bekwaamheid die men via het geheel van formeel en non-formeel leren (= het geheel van aanleg, kennis en ervaring) verworven heeft om een bepaald beroep uit te oefenen.

We onderkennen maximaal de **multidimensionaliteit** van het competentiebegrip. Het begrip competentie kan op uiteenlopende soorten van competenties slaan. Het gaat zowel om levensbrede als om arbeidsmarktgerichte competenties, zoals :

– vakmatige en methodische competenties, d.w.z. (beroeps)inhoudelijke aspecten

– bestuurlijk-organisatorische en strategische competenties, deze zijn van belang voor het functioneren in arbeids- of onderwijsorganisaties of maatschappelijke organisaties

– sociaal-communicatieve en normatief-culturele competenties, deze zijn nodig voor het kunnen functioneren in groep

– leer- en omgevingscompetenties, deze zijn gericht op het kunnen bijdragen aan gewenste ontwikkelingen in de eigen situatie. De gewenste ontwikkelingen zijn gerelateerd aan beroep en bedrijf of spelen op het niveau van een groep of maatschappelijke organisatie en getuigen van maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Binnen de categorie arbeidsmarktgerichte competenties gaat het zowel om transversale competenties als om contextgebonden competenties. Bij dit alles gaat het zowel om expliciete als om impliciete en onbewuste competenties.

Bovenstaande competenties maken het onderwerp van certificering uit. Het doet er hierbij niet toe op welke wijze individuen de competenties verworven hebben. Er zijn verschillende leerwegen of leervormen mogelijk, gaande van formeel leren over non-formeel leren tot informeel leren. De CEDEFOP (European Centre for the Development of Vocational Training) gebruikt volgende indeling om de verschillende leerwegen te typeren :

– Onder formeel leren worden alle vormen van leren binnen een gestructureerde leercontext verstaan. Hierbij gaat het niet alleen om het formele onderwijssysteem, maar ook om het gestructureerd leren via publieke, private en inter-

mediaire opleidingssystemen. Hieronder vallen dan zowel de reguliere opleidingssystemen zoals VDAB, VIZO en OSP als de niet-reguliere opleidingssystemen zoals de sectorale opleidingsfondsen.

– Onder non-formeel leren worden verder alle activiteiten, die niet expliciet omschreven zijn als leren, maar die wel een belangrijke leercomponent inhouden verstaan. Concreet gaat het dan om semi-gestructureerd leren en informeel leren. Semi-gestructureerd leren staat dan voor geplande activiteiten in een (werk)omgeving, waarin bewust elementen met een leercomponent worden ingebracht. Met informeel leren worden meestal impliciete of onbewuste leerresultaten van de dagdagelijkse activiteiten van het individu in de persoonlijke, familiale, professionele en maatschappelijke context bedoeld.

Een individu kan aldus beschikken over een pakket van kennis, vaardigheden en attitudes met betrekking tot een bepaald beroep, verworven door hetzij (modules van) een beroepsopleiding, stage, werkervaring, ervaring buiten de professionele sfeer opgedaan in vrijwilligerswerk, vrije tijd, gezin, … Al deze elementen moeten, in het behalen van de titel, mee opgenomen kunnen worden. Ook eerder verworven studiebekrachtigingen vanuit het initieel onderwijs en kwalificaties van andere reguliere opleidingssystemen kunnen in het licht van het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid in het portfolio mee opgenomen worden.

Indien een individu reeds beschikt over een studiebekrachtiging vanuit het initieel onderwijs, met name een diploma, certificaat of combinatie van deelcertificaten dat de competenties voor een bepaalde titel van beroepsbekwaamheid omvat is de procedure tot het bekomen van overeenkomstig een titel van beroepsbekwaamheid overbodig en zinloos. Deze persoon bezit dan reeds een door de Vlaamse overheid erkend bewijs voor dat geheel van verworven competenties.

Indien een individu beschikt over een studiebewijs van een regulier opleidingssysteem (vb. vanuit Syntra, VDAB)en dit studiebewijs omvat de competenties verbonden aan een bepaald beroep of deelberoep (overeenkomstig een titel van beroepsbekwaamheid) dan zal dit studiebewijs door de Vlaamse overheid erkend worden. Het individu beschikt dan eveneens over een door de Vlaamse gemeenschap erkend studiebewijs dat als gelijkwaardig aan een titel van beroepsbekwaamheid beschouwd wordt.

3. Output

3.1. Benaming

Na een gunstig doorlopen van de procedure kan een individu **een titel van beroepsbekwaamheid** ontvangen. Deze titel van beroepsbekwaamheid is een door de overheid erkend bewijs van competenties. Het wordt officieel door de overheid erkend en is gedragen door de sociale partners via de procedurale en sectorale aanpak**.**

3.2. Inhoud

De titel van beroepsbekwaamheid staat voor kennis, vaardigheden en attitudes verbonden aan een bepaald beroep. Als norm om de competenties waarover een individu beschikt naar waarde te schatten, kan het **beroepsprofiel** naar voren worden geschoven. Een beroepsprofiel is een gedetailleerde beschrijving van de taken die een beroepsbeoefenaar uitoefent en een beknopte beschrijving van de competentievereisten, dat zijn kennis- en sleutelvaardigheden, die hij of zij daarvoor nodig heeft. Beroepsprofielen en beroepenstructuren (een geordend geheel van kernberoepen in een sector of van de transversale beroepen) worden opgesteld door de SERV (zie ontwerp van decreet 23/10/2002, art. 18, § 1 en § 2) in samenwerking met de sectorale en sociale partners. Beroepsprofielen zijn evenwel nog niet voor alle beroepen ontwikkeld. Op basis van een beroepsprofiel zal een standaard voor een welbepaald beroep ontwikkeld worden. Een standaard is met andere woorden telkens rechtstreeks afgeleid uit een beroepsprofiel. Het omvat een *selectie* van de binnen het beroepsprofiel benoemde competentievereisten. Een standaard omvat aldus deze competentievereisten uit het desbetreffende beroepsprofiel die, na advies van de SERV, als noodzakelijk voor de uitoefening van een bepaald beroep beschouwd worden.

De Vlaamse Regering zal moeten bepalen welke titels van beroepsbekwaamheid hij voor welke beroepen eerst zal ontwikkelen. De Vlaamse Regering moet er verder op toezien dat (1) de beroepsprofielen en (2) vervolgens ook de standaarden regelmatig worden aangepast en bijgesteld. (zie verder II.4.1)

3.3. *Variatie*

Een titel van beroepsbekwaamheid kan verschillende vormen aannemen. In samenspraak met (sectorale) sociale partners zal de overheid per beroep moeten bepalen of men een onderscheid maakt tussen een titel voor een beginnend dan wel erva-

ren beroepsbeoefenaar. Per beroep zal ten slotte ook bepaald kunnen worden of er titels van beroepsbekwaamheid voor welbepaalde specialisaties uitgereikt worden. Bij voorkeur zullen ook titels voor bepaalde onderdelen van een beroep worden afgelijnd. Hierdoor zal een individu stapsgewijs kunnen werken aan het verwerven van een volwaardige titel.

Per beroep en sector zal dit met de (sectorale) sociale partners verder onderzocht en afgesproken moeten worden.

4. Procedure

Een individu heeft het recht om zijn competenties officieel te laten erkennen en hiervoor een titel van beroepsbekwaamheid te ontvangen. Deze titel van beroepsbekwaamheid wordt niet zomaar verleend. Een individu zal moeten aantonen dat hij over welbepaalde competenties beschikt en deze competenties zullen ten aanzien van een, voor een bepaald beroep op basis van een beroepsprofiel afgeleide, standaard afgewogen worden.

Hoe kan een persoon een titel van beroepsbekwaamheid verwerven ? We onderscheiden twee trajecten : een certificeringstraject (4.2) of een opleidingstraject (4.3). Beide trajecten vertrekken van standaarden (4.1).

4.1. Standaard

De competenties waarover een individu beschikt zullen moeten worden afgewogen aan een bepaalde standaard. Een **standaard** is het geheel van competenties bestaande uit het drieluik kennis, vaardigheden en attitudes die noodzakelijk zijn om welbepaalde beroepsactiviteiten met succes te kunnen uitvoeren. Per beroep zal een standaard, die het takenpakket en het niveau van kennis, vaardigheden en attitudes die voor de uitvoering ervan nodig zijn omschrijft, moeten worden opgemaakt. De standaard wordt ontwikkeld op basis van beroepsprofielen. Door de SERV is reeds een belangrijke aanzet gegeven om in samenspraak met (sectorale) sociale partners voor elk beroep **beroepsprofielen** uit te tekenen. Deze beroepsprofielen zijn het best geplaatst om als input voor de standaard ingezet te worden. De door de SERV uitgewerkte beroepsprofielen geven immers een nauwkeurige omschrijving van de beroepsactiviteiten en de vereisten waaraan iemand moet voldoen die dat beroep uitoefent of wil uitoefenen. Een beroepsprofiel creëert duidelijkheid in de competentievereisten en kwalificatie- behoeften van het bedrijfsleven en de veranderingen daarin. Belangrijk hierbij is te benadrukken dat de Vlaamse regering de beroepen en de SERV de beroepsprofielen bepaalt.

In de verdere ontwikkeling van beroepsprofielen en vervolgens standaarden is het van uitermate belang dat sectoren en sociale partners steeds mee in het overleg betrokken worden.

Standaarden zullen ten slotte steeds **up to date** gehouden moeten worden. Wanneer er veranderingen in de taakuitvoering opduiken, moet dit ook tot uiting komen in de beroepsprofielen en vervolgens ook in de standaarden. Op regelmatige basis zullen de beroepsprofielen aldus herwerkt moeten worden. De Vlaamse overheid zal dit moeten bewaken.

4.2. Een certificeringstraject

Een certificeringstraject staat voor het traject dat een individu, dat wenst te weten wat hij of zij kan en kent en voor zijn of haar verworven competenties een titel van beroepsbekwaamheid wil bekomen, dient af te leggen. Hiervoor zal hij of zij een aantal fasen moeten doorlopen. In wat volgt baseren we ons op het advies “Ruim baan voor competenties”. Dit advies omtrent een model van (h)erkenning van de verworven competenties in Vlaanderen werd door een groep van experts en vertegenwoordigers in opdracht van de Vlaamse regering (cf. actieplan “Een leven lang leren in goede banen 2000”) uitgewerkt (Werkgroep EVC, januari 2002).

4.2.1. Herkennen of identificering

In een eerste stap zullen de competenties waarover een individu denkt te bezitten nauwkeurig opgelijst moeten worden. Het komt er hier op aan om zoveel en zo verscheiden mogelijke competenties van individuen boven tafel te krijgen. Welke (modules van) opleidingen heeft hij/zij met succes beëindigd ? Welke werkervaringen heeft hij/zij opgedaan ? Heeft hij/zij ooit vrijwilligerswerk ondernomen of heeft hij/zij in het eigen gezin ervaringen opgedaan ? Het gaat hier evenwel om zinvolle ervaringen, namelijk ervaringen die enigszins in verband staan met het beroep waarvoor iemand een titel van beroepsbekwaamheid wil bekomen. Het oplijsten van de competenties kan gebeuren aan de hand van de portfoliomethodiek. De portfolio, met name het dossier bestaande uit alle relevante bewijsstukken voor verworven competenties, is het exclusieve eigendom van de aanvrager. De VDAB en derden maken nu reeds bij hun bemiddelingstrajecten gebruik van een portfoliomethodiek. Te-

vens is er binnen de DIVA een stuurgroep EVC werkzaam die op basis van lopende experimenten rond evc-procedures een beleidsadvies inzake portfolio voorbereidt. Deze lopende praktijken en het beleidsadvies zullen bij de uitvoering van dit decreet als vertrekpunt voor het vormgeven van portfolio en portfoliomethodiek gebruikt worden. .

Om te garanderen dat iedereen deze procedure kan doorlopen, zal een door de Vlaamse overheid erkende **herkenningsinstantie(s)** moeten worden voorzien. Het is immers voor welbepaalde groepen niet eenvoudig om te reflecteren over hun eigen ambities en hun eigen competenties en deze aan elkaar af te toetsen. Dit reflectieproces is geen evidentie. Sommige personen zullen hierin begeleid dienen te worden. Doorheen een gesprek of meerdere gesprekken moet duidelijk worden voor welk beroep een individu een titel van beroepsbekwaamheid wenst te bekomen en over welke competenties hij ten aanzien van dat beroep reeds beschikt. De Vlaamse Regering zal het takenpakket van deze herkenningsinstantie(s) en de deskundigheidsvereisten in termen van kennis, vaardigheden en attitudes van de medewerkers moeten bepalen.

Mogelijke taken kunnen zijn : het op de voet volgen van de ontwikkelingen op het gebied van de beroepsprofielen, het ontwikkelen van een passende portfoliomethodiek, het leiden van reflectiegesprekken met aanvragers, ...

Mogelijke deskundigheidsvereisten van medewerkers kunnen dan zijn : kennis van beroepsprofielen en beroepenveld, het ontwikkelen en hanteren van diagnostische gesprekken, het onbevooroordeeld kunnen luisteren naar de competenties van de aanvrager, …

Bovenstaande opsomming is niet exhaustief, het geeft een eerste aanzet tot invulling weer.

De professionele deskundigheid van de begeleiders en de kwaliteit van de dienstverlening zal via het erkenningsmechanisme (zie verder II.5.1), waaraan de herkenningsinstanties zich moeten onderwerpen, worden bewaakt. Tevens zullen de herkenningsinstantie(s) en medewerkers een deontologische code (zie verder II.5.2) moeten onderschrijven.

4.2.2. Beoordelen of assessment

In een tweede stap zullen de opgelijste competenties één voor één afgetoetst moeten worden aan de standaard. Er zal nagegaan moeten worden of het individu beschikt over de juiste competenties zoals bepaald in de standaard (afgeleid uit een beroepsprofiel) en of hij deze competenties op een voldoende niveau van deskundigheid beheerst. Er zal dus niet alleen moeten worden nagegaan of iemand over een bepaald soort competentie beschikt, er zal tevens moeten worden nagegaan of hij over het juiste niveau beschikt. Dit aftoetsen kan gebeuren aan de hand van uiteenlopende methoden, namelijk formele bewijzen (waaronder kwalificaties), schriftelijke niet formele bewijzen, (criteriumgericht) interview, praktische proeven van bekwaamheid, toets/examen, assessment, jaren werkervaring. In samenspraak met (sectorale) sociale partners kan per beroep een bepaalde voorkeurmethode en de concrete invulling ervan (bijvoorbeeld een welbepaalde praktische proef van bekwaamheid) bepaald worden.

Het nauwkeurig aftoetsen van de competenties aan de standaard zal door een door de Vlaamse overheid erkende **beoordelingsinstantie(s)** opgenomen moeten worden. Deze instantie zal aan de hand van criteria en/of toetsen moeten bepalen of en in hoeverre de vereiste competenties aanwezig zijn. Indien bepaalde competenties ontbreken, moet het individu idealiter geadviseerd worden over verder te ondernemen stappen. Verdere stappen kunnen zijn een op maat gesneden opleidingstraject, stage, werkervaringsproject, vrijwilligerswerk, … De Vlaamse Regering zal het takenpakket van deze beoordelingsinstantie(s) en de deskundigheidsvereisten in termen van kennis, vaardigheden en attitudes van de medewerkers moeten bepalen.

Mogelijke taken kunnen zijn : het opvolgen van ontwikkelingen inzake beroepsprofielen en ontwikkelingen op het beroepenveld, kiezen en hanteren van de passende beoordelingsmethodiek, ...

Mogelijke deskundigheidsvereisten van medewerkers kunnen dan zijn : kennis van en inzicht in de beroepsprofielen en het beroepenveld, het ontwikkelen en hanteren van diagnostische gesprekken en testen, kennis van beoordelingsmethodieken, het kunnen hanteren van beoordelingsmethoden en het kunnen interpreteren van testresultaten, …

Bovenstaande opsomming is niet exhaustief, het geeft een eerste aanzet tot invulling weer.

De professionele deskundigheid van de beoordelaars en de kwaliteit van de dienstverlening zal via het erkenningsmechanisme (zie verder II.5.1), waaraan de beoordelingsinstanties zich moeten onderwerpen, worden bewaakt. Tevens zullen de beoordelingsinstantie(s) en medewerkers een deon-

tologische code (zie verder II.5.2) moeten onderschrijven.

4.2.3. Erkennen of certificering

In een derde stap ten slotte zal men afgaande op het advies van de beoordelingsinstantie overgaan tot het al dan niet toekennen en uitreiken van een titel van beroepsbekwaamheid aan de aanvrager.

Deze titel van beroepsbekwaamheid wordt toegekend door een door de Vlaamse overheid erkende **erkenningsinstantie(s)**. Een erkenningsinstantie is door de overheid gemachtigd om officiële titels van beroepsbekwaamheid af te leveren. Het is de Vlaamse regering die moet bepalen welk takenpakket deze instantie opneemt en over welke deskundigheidsvereisten de medewerkers moeten beschikken.

Een certificeringstraject is aangewezen wanneer een individuvia verschillende leerwegen competenties heeft verworven : namelijk via delen van een opleiding, werkervaring, ervaring buiten de professionele sfeer, … Het is dan nodig om het bovenstaande uitgewerkte traject van herkennen, beoordelen en erkennen te doorlopen. Het is immers niet onmiddellijk duidelijk over welke competenties het individu precies beschikt en of deze competenties wel voldoende overeenkomen met de standaard, afgeleid uit een beroepsprofiel.

4.3. Een opleidingstraject

Een individu heeft *een door de Vlaamse overheid erkend opleidingsprogramma* gevolgd. Hij of zij krijgt bij het succesvol beëindigen van dit opleidingsprogramma automatisch een erkend studiebewijs. Onder het succesvol beëindigen verstaan we het slagen voor een examen of toets. Aanwezig zijn tijdens het opleidingsprogramma is niet voldoende. De aldus verworven erkende studiebewijzen kunnen als een titel van beroepsbekwaamheid worden beschouwd. Het volgen van een opleidingstraject veronderstelt dat opleidingsprogramma's en opleidingsinstellingen door de overheid erkend worden en aldus gemachtigd zijn om erkende studiebewijzen uit te reiken. De overheid kan bepaalde criteria inzake standaarden en kwaliteitseisen voor het behalen van een kwaliteitslabel opleggen (zie verder II.5.1). Minimaal zal het aanbod van een opleidingsprogramma moeten overeenkomen met de standaard horende bij een titel van beroepsbekwaamheid en zal dit opleidingsprogramma moeten afsluiten met één of meerdere proeven.

4.4. Afstemming van de procedure met ontwikkelingen in het onderwijs

De nood aan het ontwikkelen van een standaard in functie van een titel van beroepsbekwaamheid spoort erg sterk met de nood die men ervaart in het onderwijsmidden wanneer men het heeft over het ontwikkelen van de specifieke eindtermen. Aangezien de basis voor beide sporen gemeenschappelijk is, namelijk beroepsprofielen, en onderwijsactoren in de ontwikkeling van standaarden betrokken zullen worden, is een maximale afstemming tussen standaarden en specifieke eindtermen verzekerd.

In het hoger onderwijs is met het voorontwerp van decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen een beweging ingezet naar de invoering van een flexibele organisatie van het hoger onderwijs opdat men ondermeer het onderwijs meer zou kunnen afstemmen op eerder verworven competenties. In dit voorontwerp van decreet is ingeschreven

– dat een instelling autonoom vrijstellingen kan verlenen op grond van EVC en EVK,

– dat de Vlaamse overheid, om willekeur te vermijden, een aantal rechtsbeginselen of procedureregels bepaalt,

– dat de instellingen op basis van deze decretale bepalingen een procedure in hun onderwijsregeling kunnen uitschrijven,

– en dat het aangewezen is dat instellingen op het niveau van VLIR en VLHORA afspraken maken op het gebied van procedure en gehanteerde objectieve criteria.

In de centra voor volwassenenonderwijs was de mogelijkheid om vrijstellingen te verlenen op basis van EVC reeds bekend.

Bij het ontwikkelen van standaarden en beoordelingsmethoden voor titels van beroepsbekwaamheid die zich op het domein van het hoger onderwijs of het (zowel secundair als hoger) onderwijs voor sociale promotie bevinden zal het dan ook wenselijk zijn om, eveneens doorheen het betrekken van onderwijsactoren, een afstemming te bekomen.

4.5. Actoren

Voor wat de instanties betreft die belast worden met de uitvoering, namelijk herkenning, beoordeling en/of erkenning wordt in eerste instantie gedacht aan publiek georganiseerde onderwijs- en opleidingsinstellingen.

5. Randvoorwaarden en systeemvereisten

5.1. Kwaliteitsborging door de Vlaamse overheid

Een erkenningsprocedure ten aanzien van (1) opleidingsinstellingen, (2) herkenningsinstantie(s), (3) beoordelingsinstantie(s) en (4) erkenningsinstantie(s) moet een voldoende kwalitatief hoogstaand aanbod en/of dienstverlening helpen realiseren. Op de huidige Vlaamse arbeidsmarkt spelen reeds welbepaalde, al dan niet door de overheid verplichte, labels of erkenningsregelingen. Gelet op de steeds groeiende hoeveelheid van verschillende systemen, is er momenteel een zoektocht bezig naar de beste manier om te labellen. Op het einde van 2002 werd het onderzoeksrapport "Naar een veralgemeend stelsel van erkenning en kwaliteitslabeling van arbeidsmarktactoren" (Matheus, N., Struyven, L., & Vanhoren, I., 2002) gefinaliseerd. In hun rapport geven de onderzoekers aanzetten en kaders voor het hanteren van criteria en voor de keuze van een kwaliteitsbenadering en kwaliteitssysteem. Op basis van dit rapport zal in de nabije toekomst een discussie over de labelling van arbeidsmarktactoren gehouden worden. De erkenningsprocedure die aan het decreet inzake het erkennen van competenties gekoppeld dient te worden, dient op het resultaat van deze discussie afgestemd te worden.

Binnen onderwijs worden de opleidingsinstellingen regelmatig aan een externe controle onderworpen door middel van doorlichtingen van de bevoegde onderwijsinspectie. Een positief verslag van de onderwijsinspectie zorgt ervoor dat de instellingen gemachtigd zijn om studiebewijzen af te leveren. Een positief verslag leidt dus tot erkenning en tot subsidiëring/financiering van de instellingen De doorlichtingen gebeuren aan de hand van een door de inspectie opgesteld referentiekader met kwaliteitsindicatoren. Wanneer onderwijsinstellingen kandidaat zijn voor het organiseren van eer EVC-procedure dan zullen bovenop de reeds geldende kwaliteitseisen bijkomende eisen moeten worden gesteld. Het is ook voor de kwaliteitsborging nuttig om met de verschillende betrokken partners tot afstemming te komen.

Het is de Vlaamse overheid die de kwaliteitsvoorwaarden zal bepalen. Tot deze kwaliteitsvoorwaarden zullen ondermeer volgende bepalingen behoren : opstellen van een gedragscode, vrijwillige deelname van het individu, resultaten zijn het eigendom van het individu (eigenaarschap van het individu), laagdrempelige en betaalbare evc-procedures, discriminatie-vrije beoordelingstechnieken en methoden, competent personeel, …

Het is de Vlaamse overheid die bepaalt welk soort certificeringsinstellingen geaccrediteerd zullen worden om de erkenning van de betrokken instanties op zich te nemen. De geaccrediteerde certificeringsinstellingen lichten de betrokken instanties op basis van de door de Vlaamse overheid bepaalde criteria regelmatig door en rapporteren hierover aan de Vlaamse overheid.

5.2. Deontologische code

Ter bescherming van het individu zal een deontologische code aan de herkennings-, beoordelings- en erkenningsinstanties opgelegd worden. Deze deontologische code moet minstens volgende elementen bevatten, namelijk non-discriminatie, gelijke kansen, objectiviteit, privacy (eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, recht op vertrouwelijke behandeling van gegevens), inzagerecht van de aanvrager. Dergelijke deontologische code moet het recht van het individu op een objectieve, respectvolle en vertrouwelijke behandeling garanderen. Deze deontologische code moet bindend zijn voor instanties die instaan voor de herkenning, beoordeling of erkenning. Het onderschrijven van deze deontologische code is een noodzakelijke erkenningsvoorwaarde en wordt mee opgenomen in de audit of doorlichting van de instanties door de geaccrediteerde certificeringsinstellingen.

5.3 Beroepsprocedure

Wanneer individuen vinden dat hun competenties foutief ingeschat zijn en zij in tegenstelling tot het negatief advies van de beoordelingsinstantie en erkenningsinstantie wel menen recht te hebben op de titel van beroepsbekwaamheid, dan dienen zij hiertegen beroep in te stellen bij een door de Vlaamse regering opgerichte beroepscommissie. De Vlaamse regering werkt de beroepsprocedure uit en be-

paalt de samenstelling en bevoegdheden van deze commissie.

5.4. Monitoring

Het is ook belangrijk om te kunnen weten of dit decreet resultaten boekt en hoe de werking ervan geoptimaliseerd kan worden. Er zullen indicatoren uitgewerkt moeten worden, zoals het aantal personen dat een aanvraag voor een titel doet, het aantal personen dat effectief de titel van beroepsbekwaamheid ontvangt, welke knelpunten de betrokken instanties ervaren, …

5.5. *Een toegankelijke en laagdrempelige procedure*

De Vlaamse overheid moet er zorg voor dragen dat de certificeringsprocedure op een laagdrempelige manier bekend gemaakt wordt. Tevens moet de aanvrager bij de start van de certificeringsprocedure geïnformeerd worden over de te volgen procedure en de finaliteit ervan. Ten slotte zal de dienstverlening laagdrempelig zijn. Voor bepaalde categorieën werkzoekenden met name de niet werkende werkzoekenden zal de dienstverlening zelfs gratis zijn.

5.6. Geldigheidsduur van de titel

Beroepen en arbeidsomgevingen veranderen. Een titel van beroepsbekwaamheid heeft daarom geen eeuwigheidsduur. Per beroep zal de geldigheidsduur van de desbetreffende titel van beroepsbekwaamheid in samenspraak met de (sectorale) sociale partners bepaald moeten worden.

6. Uitwerking en uitvoering van het decreet

Op basis van dit decreet zullen in een volgende beweging uitvoeringsbesluiten uitgewerkt worden. Het uitwerken van uitvoeringsbesluiten zal in nauw overleg gebeuren met de verschillende betrokken deeldomeinen, namelijk werkgelegenheid, onderwijs, economie en cultuur. Tevens zal een terugkoppeling naar de sociale partners voorzien worden via VESOC-overleg.

Het decreet “titel van beroepsbekwaamheid” zal doorheen een gefaseerde aanpak gerealiseerd worden. Het decreet zal, omwille van de haalbaarheid, niet onmiddellijk voor alle beroepen uitgewerkt worden. In een eerste fase zal er, na advies van de SERV, een beperkte selectie van beroepen gebeuren waarvoor op basis van (reeds bestaande of nog te ontwikkelen) beroepsprofielen standaarden en titels zullen worden ontwikkeld. Vervolgens zal dit ontwikkelen zich telkens voor een nieuwe selectie van beroepen herhalen. Uiteindelijk zal er voor elk beroep een standaard en titel van beroepsbekwaamheid ontwikkeld worden zodat individuen in staat gesteld worden om zich doorheen een procedure een voor hen passende titel van beroepsbekwaamheid eigen te maken.

De uitvoering van dit decreet zal gebeuren door de partners van de betrokken deeldomeinen, namelijk werkgelegenheid, onderwijs, economie en cultuur. De Dienst Informatie, Vorming en Afstemming (DIVA), waar alle partners in vertegenwoordigd zijn, kan in een later stadium ook een actieve rol spelen bij bepaalde aspecten uit dit decreet zoals het ontwikkelen van standaarden, het ontwerpen van een portfolio en een portfoliomethodiek, de beroepsprocedure, de kwaliteitswaarborging en de erkenning van instellingen/accreditering.

7. Ten uitgeleide

De invoering van een decreet “titel van beroepsbekwaamheid” zal een belangrijke opstap voor individuen betekenen. Het opent de toegang voor opleiding en arbeid. Om te vrijwaren dat het decreet inderdaad een reële hefboom voor individuen wordt zullen bedrijven, zowel privé als overheids-, zich daadwerkelijk moeten uitspreken over de titel van beroepsbekwaamheid. Zowel privé als overheidsbedrijven zullen de bekendheid en het gebruik van de titel van beroepsbekwaamheid moeten onderkennen.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

HOOFDSTUK I.

Inleidende bepalingen

Artikel 1

Artikel 1 bepaalt dat het een gemeenschapsaangelegenheid betreft aangezien het betrekking heeft op vorming van personen. Vorming is krachtens artikel 4 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen een culturele aangelegenheid die tot de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschappen behoort. Kwestieuze bevoegdheid heeft inzonderheid betrekking op :

“12° De post- en parascolaire vorming ;

13° De artistieke vorming ;

14° De intellectuele, morele en sociale vorming ;

15° De sociale promotie ;

16° De beroepsomscholing en –bijscholing, met uitzondering van de regeling van de tegemoetkoming in de uitgaven inherent aan de selectie, de beroepsopleiding en de nieuwe installatie van het personeel door een werkgever in dienst genomen met het oog op de oprichting van een onderneming, de uitbreiding of de overschakeling van zijn onderneming ;"

Zoals de Raad van State terecht opmerkt in voetnoot 3 van het advies 36.226/1 van 30 december 2003 zijn voor deze aangelegenheid vier verschillende ministers van de Vlaamse regering bevoegd krachtens de bepalingen van de besluiten van de Vlaamse regering tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering. Dit verklaart waarom dit ontwerp door deze vier ministers wordt ingediend. De titel van beroepsbekwaamheid, het voorwerp van onderhavig besluit, strekt ertoe het competentieniveau, het beroepsbekwaamheidsniveau van de betrokkene vast te stellen en te attesteren zodat dit niveau zichtbaar is op de interne en externe arbeidsmarkt. Deze titel maakt het daardoor bijvoorbeeld mogelijk dat personen op het juiste niveau kunnen ingeschreven worden als werkzoekende en efficiënter naar de voor hen bedoelde vacatures kunnen toegeleid worden of kunnen bijgeschoold worden in functie van het reeds verworven niveau. De titel laat ook toe dat werkgevers de beroepsbekwaamheid juister kunnen inschatten bij aanwervingen of bevorderingen. Aldus draagt de titel van beroepsbekwaamheid bij tot een transparante organisatie van de arbeidsmarkt. Ten slotte, maar daarom niet minder belangrijk, levert de titel een beloning op voor gedane leerinspanningen en stimuleert het individuen om verder te participeren aan allerhande vormen van vorming-, trainings- en opleidingsinitiatieven.

Volgens het Benelux Sociaalrechtelijk Woordenboek, waarvan de terminologie krachtens het decreet van 25 september 1975 van toepassing is op de Vlaamse Gemeenschap, dient onder "beroepsbekwaamheid" te worden verstaan de "bekwaamheid welke iemand bezit om een bepaald beroep uit te oefenen." Datzelfde Woordenboek bepaalt "bekwaamheid" als "het geheel van aanleg, kennis en ervaring wat iemand bezit om aan het maatschappelijk verkeer deel te nemen". De samenlezing van beide definities toont exact aan wat met een titel van beroepsbekwaamheid wordt bedoeld, nl. de bekwaamheid die men via het geheel van formeel en non-formeel leren (= het geheel van aanleg, kennis en ervaring) verworven heeft om een bepaald beroep uit te oefenen. Anderzijds stelt het Groot Woordenboek der Nederlandse Taal dat vorming en opleiding synoniemen zijn en derhalve dat het hier gaat om "de nodige kennis en vaardigheden krijgen".

Uit deze definities blijkt ondubbelzinnig dat de beroepsbekwaamheid door vorming wordt opgebouwd. Bijgevolg is het een vormingsaangelegenheid.

Hierbij wordt geen afbreuk gedaan aan de inrichting van het onderwijssysteem, noch geraakt aan de bepalingen inzake de vaststelling van diploma's. Evenmin wordt geraakt aan de federale bevoegdheid inzake de uitoefening van een gereglementeerd beroep of het beschermen van een beroepstitel zoals de Raad van State terecht stelt in punt 2 van voormeld advies van 30 december 2003.

Kortom, voorliggend ontwerp van decreet is gegrond op de vormingsbevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap[1]. Deze bevoegdheidsgrondslag werd bevestigd door de Raad van State in het advies van 26 februari 2004.

Artikel 2

Dit artikel verklaart de begrippen die in het decreet voorkomen.

1° Met competenties doelen we op de werkelijke capaciteit van individuen om kennis, vaardigheden en attitudes in het handelen aan te wenden in functie van de concrete, dagelijkse en veranderende werksituatie en in functie van persoonlijke en maatschappelijke activiteiten. Met competenties doelen we zowel op levensbrede als arbeidsmarktgerichte competenties, zoals :

– vakmatige en methodische competenties, d.w.z. (beroeps)inhoudelijke aspecten ;

– bestuurlijk-organisatorische en strategische competenties ;

[1] Zie ook J. ROELS, "Buitenlandse middelen, regelgeving en praktijken van (h)erkenning van competenties. Op zoek naar toepassingsmogelijkheden voor Vlaanderen. Deel II. Juridische aspecten", Universiteit Antwerpen, 2000.

– sociaal-communicatieve en normatief-culturele competenties ;

– leer- en omgevingscompetenties.

Het gaat hierbij om zowel expliciete als om impliciete en onbewuste competenties.

We volgen hiermee de definiëring zoals geformuleerd in het op 22 maart 2002 door de Vlaamse Regering goedgekeurde advies "Ruim baan voor competenties" van de werkgroep "Erkenning van Verworven Competenties". Dit advies omtrent een model van (h)erkenning van de verworven competenties in Vlaanderen werd door een groep van experts en vertegenwoordigers in opdracht van de Vlaamse regering (cf. actieplan "Een leven lang leren in goede banen 2000") uitgewerkt (Werkgroep Erkenning van Verworven Competenties, januari 2002).

Voorliggend decreet wil in de eerste plaats de mogelijkheid creëren om de verschillende hiervoor genoemde competenties zichtbaar te maken met het oog op betere kansen in veranderende en nieuwe werksituaties en op een betere toegang tot de arbeidsmarkt en verkorte opleidingstrajecten.

2° Onder formeel leren verstaan we alle vormen van leren binnen een gestructureerde leercontext. Het betreft met andere woorden leren in omgevingen die expliciet en bewust als leeromgeving uitgebouwd worden.

3° Non-formeel leren omvat dan alle activiteiten, die niet expliciet omschreven zijn als leren, maar die wel, al dan niet bewust, een belangrijke leercomponent inhouden. Binnen non-formeel leren wordt nog een onderscheid gemaakt tussen semi-gestructureerd leren en informeel leren.

– Semi-gestructureerd leren : geplande activiteiten in een (werk)omgeving, waarin bewust elementen met een leercomponent ingebracht worden.

– Informeel leren : meestal impliciete en/of onbewuste leerresultaten van de dagelijkse activiteiten van het individu in de persoonlijke, familiale, professionele en maatschappelijke context (bijvoorbeeld werkplek, huishoudelijk werk, sociaal-cultureel werk, vrijwilligerswerk, vrijetijdsbesteding, gezin, …).

4° Een standaard is de norm waarmee de competenties waarover een individu beschikt naar waarde geschat worden. Een standaard beschrijft de competenties, bestaande uit het drieluik kennis, vaardigheden en attitudes, die noodzakelijk zijn om welbepaalde beroepsactiviteiten met succes te kunnen uitvoeren. Een standaard wordt afgeleid uit een beroepsprofiel (zie 5°).

5° Een beroepsprofiel omvat twee luiken : (1) een gedetailleerde beschrijving van de taken die een beroepsbeoefenaar uitoefent en (2) een beschrijving van de competentievereisten die de beroepsbeoefenaar daarvoor nodig heeft. Beroepsprofielen worden ontwikkeld door de SERV. Ze zijn het referentiekader voor het ontwikkelen van de standaard.

6° Een portfolio is een dossier waarin alle relevante bewijsstukken die aantonen dat een individu over bepaalde competenties beschikt, beschreven en gebundeld worden.

7° Met bevoegde instantie worden deze instanties bedoeld die zullen instaan voor de herkenning, beoordeling en/of erkenning én die als zodanig erkend worden door de Vlaamse regering.

8° SERV : Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen.

9° Gedragscode : Ter bescherming van het individu wordt aan de herkennings-, beoordelings- en erkenningsinstanties een gedragscode opgelegd. De gedragscode verbindt de betrokken instanties tot een objectieve, respectvolle en vertrouwelijke behandeling van het individu.

10° VLOR : Vlaamse Onderwijsraad zoals opgericht door het decreet van 31 juli 1990 betreffende het Onderwijs II.

11° Diploma : de geijkte definitie vervat in het Onderwijsdecreet XIV wordt hernomen.

12° Specifieke eindtermen : de geijkte definitie vervat in het decreet van 18 januari 2002 betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen in het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs wordt hernomen.

13° erkend studiebewijs : de geijkte definitie vervat in het Onderwijsdecreet XIV van 14 februari 2003 of in het decreet van 4 april 2003 be-

treffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen wordt hernomen.

HOOFDSTUK II

Doelstelling en toepassingsgebied

Artikel 3

Dit artikel geeft de doelstelling van het decreet weer. Het decreet wil door het verlenen van een titel van beroepsbekwaamheid aan individuen de mogelijkheid geven om hun werkelijk deskundigheidsniveau zichtbaar te maken en aan te tonen. Met een titel van beroepsbekwaamheid krijgt een individu immers erkenning voor een zinvol geheel (d.i. aan een bepaald beroep of deelberoep verbonden) van competenties waar deze ook verworven zijn (d.i. zowel doorheen formeel leren als doorheen non-formeel leren). Deze titel brengt transparantie op de arbeidsmarkt teweeg, zowel in hoofde van de (werkzoekende) werknemer als in hoofde van een intermediaire organisatie (bemiddelingsbureaus, opleidingsinstelling, outplacementkantoor, …) of werkgever. Als zodanig bekomt het individu een beloning voor gedane inspanningen en stimuleert het hem tevens ook om zich verder op de leerweg te begeven. Met een door de Vlaamse Gemeenschap erkende titel van beroepsbekwaamheid kan zijn instap in allerhande studietrajecten en het bekomen van verkorte studietrajecten ook vergemakkelijkt worden. Tevens vergemakkelijkt de titel de mobiliteit op de interne of externe arbeidsmarkt.

Het is aldus de bedoeling dat een titel van beroepsbekwaamheid op diverse terreinen gevolgen heeft en bepaalde ontwikkelingen of procedures vergemakkelijkt/stimuleert. Zo vergemakkelijkt een titel van beroepsbekwaamheid op gemeenschapsniveau (a) het aftoetsen van de bekwaamheden van een individu aan de instapvereisten van een opleiding, vorming of training en (b) het opstellen van verkorte studietrajecten. Evenzeer zal ook het, op gewestniveau, inschatten van het deskundigheidsniveau van een individu bij zijn of haar inschrijving als werkzoekende en het aansluitend toeleiden naar passende vacatures of een passend opleidingsaanbod vergemakkelijkt kunnen worden. Ingevolge het advies van de Raad van State werd in artikel 3, § 2, geduid dat de titel van beroepsbekwaamheid in aanmerking wordt genomen wanneer de betrokken persoon zich inschrijft voor een opleiding of vorming of als werkzoekende bij de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding. Met de federale overheid zal in navolging van de werkgelegenheidsconferentie overleg gepleegd worden om aldus te bewerkstelligen dat bij de toegang tot beroepen rekening gehouden wordt met titels van beroepsbekwaamheid. Bijkomend zullen, zowel op privé- als op openbaar niveau, werkgevers, sectoren en sociale partners gestimuleerd worden tot het opnemen van titels van beroepsbekwaamheid in hun toegangsbepalingen, kwalificatiestructuren, arbeidsvoorwaarden- en loonstructuren. Om bovenstaande effecten maximaal te sorteren, zal waar nodig op de betreffende niveaus overleg gepleegd worden (teneinde bestaande regelgeving aan te passen).

Artikel 4

Artikel 4, § 1, bepaalt dat wie met succes een procedure van herkenning, beoordeling en erkenning van competenties heeft doorlopen recht heeft op een titel van beroepsbekwaamheid dat door de Vlaamse Gemeenschap wordt erkend.

In de tweede paragraaf wordt duidelijk gemaakt dat elk erkend studiebewijs, indien het de competenties verbonden aan een bepaald beroep of deelberoep omvat, gelijkwaardig is aan de overeenstemmende titel van beroepsbekwaamheid.

Ongeacht de weg die een individu heeft afgelegd en of hij hiervoor een diploma, certificaat, combinatie van deelcertificaten, een ander door de Vlaamse gemeenschap erkend studiebewijs of een titel van beroepsbekwaamheid heeft ontvangen, de verschillende soorten bewijzen zijn in se op de arbeidsmarkt en bij het bepalen van verkorte opleidingstrajecten gelijkwaardig.

Diploma's in de formele zin van het woord, die afgeleverd worden op grond van het voldoen aan specifieke eindtermen die op basis van een beroepsprofiel werden vastgesteld, omvatten de competenties die voor het overeenstemmende beroep of deelberoep zijn vastgesteld. Zij gelden dan ook automatisch als titel van beroepsbekwaamheid.

HOOFDSTUK III

Basisbeginselen

Artikel 5

In § 1 wordt gestipuleerd dat, overeenkomstig de voorwaarden door de Vlaamse regering bepaald, elk individu het recht heeft om zijn competenties met betrekking tot de uitoefening van een welbepaald beroep of facet van een beroep officieel te laten erkennen en hiervoor een titel van beroepsbekwaamheid te ontvangen. Het recht omvat het identificeren van competenties en het verlenen van een titel van beroepsbekwaamheid aan een bundel zinvolle, aan een bepaald beroep verbonden, competenties. De door de Vlaamse regering te bepalen voorwaarden kunnen betrekking hebben op betalingsmodaliteiten. Bepaalde categorieën van werkzoekenden namelijk de niet werkende werkzoekenden zullen dit recht gratis kunnen opnemen. Voor andere categorieën en werkenden zal de dienstverlening laagdrempelig aangeboden worden.

Tevens wordt aangegeven dat de leerplichtige jongeren uitgesloten worden van het recht op het erkennen van hun competenties met een titel van beroepsbekwaamheid. Enkel de jongeren die aan de deeltijdse leerplicht voldoen door het volgen van een deeltijdse opleiding – in een opleidingscentrum voor zelfstandigen en KMO, in een Centrum voor Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs georganiseerd door onderwijsinstellingen of in een Centrum voor Deeltijdse Vorming georganiseerd door individuele vzw's die erkend zijn als vormingsinstelling – kunnen het recht opnemen. De Vlaamse regering bepaalt voor deze doelgroep de voorwaarden waaronder zij in een erkenningsprocedure tot het verkrijgen van een titel van beroepsbekwaamheid kunnen stappen.

§ 2 Verduidelijkt de competenties die voor erkenning in aanmerking komen. Alle soorten competenties, verbonden aan de uitoefening van een welbepaald beroep, komen voor identificering en ten slotte ook erkenning, in aanmerking. Zowel competenties verworven door formeel leren, als competenties verworven door non-formeel leren komen in aanmerking. Enkel het leerresultaat telt. Een individu kan aldus beschikken over een pakket van kennis, vaardigheden en attitudes met betrekking tot een bepaald beroep, verworven door (modules van) een opleiding, stage, werkervaring, ervaring opgedaan in vrijwilligerswerk, gezin … Al deze elementen kunnen, met het oog op het behalen van een titel van beroepsbekwaamheid, mee opgenomen worden.

In § 3 wordt gesteld dat de titel van beroepsbekwaamheid een door de Vlaamse Gemeenschap erkend bewijs is. De titel van beroepsbekwaamheid is de persoonlijke eigendom van de aanvrager. Het is immers het individu dat op eigen initiatief en op vrijwillige basis een erkenning en titel van beroepsbekwaamheid aanvraagt.

HOOFDSTUK IV

Procedure

Artikel 6

In artikel 6 wordt gesteld dat een individu pas een procedure tot het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid kan opstarten indien hiervoor reeds een titel van beroepsbekwaamheid aangemaakt is en een standaard ontwikkeld is. De Vlaamse regering dient daarom eerst de beroepen te bepalen waarvoor een titel van beroepsbekwaamheid aangemaakt wordt en waarvoor een standaard ontwikkeld wordt. Een standaard wordt afgeleid uit een beroepsprofiel. Het omvat een selectie van de binnen het beroepsprofiel benoemde competentievereisten. Een standaard omvat aldus de competenties uit het desbetreffende beroepsprofiel die, na advies van de SERV, als noodzakelijk voor de uitoefening van een bepaald beroep beschouwd worden.

De SERV moet tevens advies uitbrengen over de varianten van de titel van beroepsbekwaamheid. Een titel van beroepsbekwaamheid kan verschillende vormen aannemen. In samenspraak met (sectorale) sociale partners zal de overheid per beroep moeten bepalen of men een onderscheid maakt tussen een titel van beroepsbekwaamheid voor een beginnend dan wel ervaren beroepsbeoefenaar. Per beroep zal ten slotte ook bepaald kunnen worden of er titels van beroepsbekwaamheid voor welbepaalde specialisaties uitgereikt worden. Bij voorkeur zullen ook titels van beroepsbekwaamheid worden uitgereikt voor erkenning van deel beroepen. Hierdoor zal een individu onder meer stapsgewijs kunnen werken aan het verwerven van een volwaardige titel van beroepsbekwaamheid.

Concreet moeten volgende voorbereidende stappen gezet worden :

1° het aanduiden van beroepen door de Vlaamse regering waarvoor een titel van beroepsbekwaamheid wordt uitgewerkt ;

2° het bepalen van de varianten van een titel van beroepsbekwaamheid ;

3° het ontwikkelen van een beroepsprofiel door de SERV ;

4° het ontwikkelen van een standaard op basis van het beroepsprofiel ;

5° het bepalen van een procedure voor de identificatie en de erkenning van studiebewijzen van opleidings- en onderwijsprogramma's die overeenstemmen met de competenties verbonden aan een beroep of deel van een beroep.

Als deze stappen gezet zijn, kan een individu in een procedure stappen.

HOOFDSTUK V

Het verwerven van een titel van beroepsbekwaameheid

Artikel 7

Het is het individu dat de start geeft voor de procedure tot het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid. Hij doorloopt volledig op vrijwillige basis de procedure tot het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid.

De titel van beroepsbekwaamheid wordt niet zomaar verleend. Een individu zal moeten aantonen dat hij over welbepaalde competenties op een welbepaald niveau van deskundigheid beschikt. Deze competenties zullen ten aanzien van een, voor een bepaald beroep uit een beroepsprofiel afgeleide, standaard afgewogen worden.

De procedure omvat drie stappen :

1° Een eerste stap is het herkennen of de identificering. In een eerste stap zullen de competenties waarover een individu denkt te beschikken nauwkeurig opgelijst moeten worden. Het komt er hier op aan om zoveel mogelijk en zo verscheiden mogelijke competenties van individuen op tafel te krijgen. Welke modules heeft hij met succes beëindigd ? Welke werkervaringen heeft hij opgedaan ? Heeft hij ooit vrijwilligerswerk ondernomen ? … Het gaat hier evenwel om het boven tafel krijgen van zinvolle ervaringen, namelijk ervaringen die enigszins in verband staan met het beroep waarvoor iemand een titel van beroepsbekwaamheid wenst te behalen. Het oplijsten van deze competenties kan gebeuren aan de hand van de portfoliomethodiek. Het resultaat van deze eerste stap is dan ook een portfolio, een dossier dat exclusieve eigendom van de aanvrager is.

2° Een volgende stap is het beoordelen of het assessment. In deze stap zullen de in de portfolio opgelijste competenties één voor één afgetoetst worden aan de standaard. Er zal nagegaan moeten worden of het individu beschikt over de juiste competenties, zoals bepaald en beschreven in de standaard en of hij deze competenties op een voldoende niveau van deskundigheid beheerst. Er zal dus niet alleen moeten worden nagegaan of de aanvrager over een bepaald soort competentie beschikt, er zal tevens moeten worden nagegaan of hij over het juiste niveau beschikt. Dit aftoetsen kan gebeuren aan de hand van uiteenlopende methoden : voorleggen van formele bewijzen, doorlopen van een criteriumgericht interview, afleggen van praktische proeven van bekwaamheid of van een examen, aantonen van jaren werkervaring, voorleggen van niet-formele bewijzen van verworven competenties, … Het resultaat van deze stap is een beoordeling : een advies over het al dan niet verlenen van de titel van beroepsbekwaamheid.

3° Een derde stap is het erkennen of de certificering. In deze laatste stap zal men afgaande op het advies van de beoordelingsinstantie overgaan tot het al dan niet toekennen en uitreiken van een titel van beroepsbekwaamheid aan de aanvrager.

§ 2 Dit behoeft geen commentaar.

HOOFDSTUK VI

Actoren

Artikel 8

In artikel 8 wordt gestipuleerd dat een erkenningsprocedure ten aanzien van de herkenningsinstanties, beoordelingsinstanties en erkenningsinstanties een voldoende kwalitatief hoogstaand aanbod en/of dienstverlening moet helpen realiseren. Te-

vens dienen zij een gedragscode te onderschrijven en na te leven. De Vlaamse regering bepaalt de modaliteiten voor de erkenning van deze bevoegde instanties. Minimaal zal in de kwaliteitsvoorwaarden en de gedragscode ingeschreven dienen te worden dat de dienstverlening voor de aanvrager transparant is, er door gekwalificeerd personeel gewerkt dient te worden volgens objectieve en niet-discriminerende handelingsprincipes en de persoonlijke levenssfeer van de aanvrager beschermd wordt. De Vlaamse regering bepaalt, na advies van de SERV, de verdere invulling van de kwaliteitsvoorwaarden en de inhoud van de gedragscode.

Artikel 9

Wanneer individuen vinden dat hun competenties foutief ingeschat zijn en zij in tegenstelling tot het negatief advies van de beoordelingsinstantie en erkenningsinstantie wel menen recht te hebben op een titel van beroepsbekwaamheid, dan kunnen zij hiertegen een beroep instellen bij een door de Vlaamse regering opgerichte beroepscommissie. De Vlaamse regering werkt de beroepsprocedure uit en bepaalt de samenstelling en bevoegdheden van deze commissie.

In de eerste paragraaf wordt bepaald dat het beroep wordt ingediend binnen een vervaltermijn van dertig kalenderdagen, die ingaat de dag na deze van de betekening van de beslissing.

De tweede paragraaf bepaalt dat de beroepscommissie uitspraak doet nadat de partijen, met name de indiener (individu of opleidingsinstantie) en de herkennings- en beoordelingsinstantie of de erkenningsinstantie, werden gehoord. Het gaat hier niet om een geschil, maar om het verkennen van mogelijkheden wat betreft het feit of een individu alsnog recht heeft op een titel of een opleiding dient te volgen om de erkenning te verkrijgen.

De samenstelling van de beroepscommissie wordt geregeld in de derde paragraaf. Hierin wordt bepaald dat de beroepscommissie bestaat uit een voorzitter en twee onafhankelijke bijzitters.

De deskundigen die de beroepscommissie bijstaan zoals bepaald in de vierde paragraaf, mogen, in analogie met de onafhankelijke bijzitters, geen partij geweest zijn bij de procedure tot toekenning van de titel van beroepsbekwaamheid. Hetzelfde geldt inzake het bepalen van erkende studiebewijzen.

De vijfde paragraaf van dit artikel omvat de regeling betreffende de aanstellingstermijn van de voorzitter, de bijzitters en hun plaatsvervangers.

Artikel 9, § 6, bepaalt dat de Vlaamse regering de werking en procedure van de beroepscommissie regelt en de termijn bepaalt waarbinnen een beslissing moet worden genomen. Wanneer na deze termijn de beslissing van de beroepscommissie uitblijft, kan de Vlaamse regering een beslissing nemen.

Inbouwen van een termijn is noodzakelijk vanuit het oogpunt van een individu dat niet nodeloos lang moet wachten op het alsnog verkrijgen van een titel van beroepsbekwaamheid.

HOOFDSTUK VII

Slotbepalingen

Artikel 10

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 11

Dit artikel behoeft geen commentaar.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme,

Renaat LANDUYT

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid en E-government,

Patricia CEYSENS

EERSTE VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

betreffende het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

HOOFDSTUK I

Inleidende bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder :

1° competenties : de reële en individuele capaciteit van individuen om kennis, vaardigheden en attitudes in het handelen aan te wenden, in functie van de concrete, dagelijkse en veranderende werksituatie en in functie van persoonlijke en maatschappelijke activiteiten. Het gaat zowel om levensbrede als om arbeidsgerichte competenties ;

2° formeel leren : alle vormen van leren binnen een gestructureerde reguliere en niet-reguliere leercontext ;

3° non-formeel leren : alle activiteiten die niet expliciet omschreven worden als leren maar die wel een belangrijke leercomponent inhouden. Het kan hierbij gaan om semi-gestructureerd leren of om informeel leren ;

4° standaard : het geheel van competenties, afgeleid uit het beroepsprofiel die minimaal noodzakelijk zijn om een welbepaalde beroepsactiviteit te kunnen uitvoeren ;

5° beroepsprofiel : een gedetailleerde beschrijving van de taken die een beroepsbeoefenaar uitoefent en een beschrijving van de competenties die hij daarvoor nodig heeft ; het is het referentiekader voor het bepalen van de standaard.

6° portfolio : een dossier bestaande uit relevante bewijsstukken van verworven competenties ;

7° bevoegde instantie : de door de Vlaamse regering erkende organisatie of organisaties die instaan voor de herkenning, beoordeling en/ of erkenning, bedoeld in artikel 7 ;

8° SERV : de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, bedoeld in het decreet van 27 juni 1985 op de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen ;

9° titel van beroepsbekwaamheid : een door de Vlaamse Gemeenschap erkend bewijs waarmee wordt vastgesteld dat een samenhangend geheel van competenties ten aanzien van een bepaald beroep of deelberoep is verworven ;

10° gedragscode : een verzameling voorschriften waaraan instanties, die een procedure voor herkenning, beoordeling en/of erkenning organiseren, gehouden zijn ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van personen.

HOOFDSTUK II

Toepassingsgebied

Artikel 3

Een titel van beroepsbekwaamheid is het bewijs uitgereikt door een bevoegde instantie nadat een procedure van herkenning, beoordeling en erkenning heeft plaatsgevonden waarbij vastgesteld werd dat de betrokken persoon beschikt over de ten aanzien van een bepaald beroep of deelberoep vastgelegde competenties.

Wordt als een titel van beroepsbekwaamheid beschouwd elk erkend studiebewijs dat de ten aanzien van een bepaald beroep of deelberoep vastgelegde competenties omvat. De Vlaamse regering bepaalt wat onder erkend studiebewijs dient te worden verstaan.

HOOFDSTUK III

Basisbeginselen

Artikel 4

Ieder heeft het recht om zijn competenties door een bevoegde instantie te laten erkennen door middel van een titel van beroepsbekwaamheid, overeenkomstig de voorwaarden door de Vlaamse regering bepaald.

Leerplichtige leerlingen worden uitgesloten van deze procedure. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden, waaronder de leerlingen die voldoen aan de deeltijdse leerplicht hun verworven competenties via een procedure van herkenning, beoordeling en erkenning wel kunnen laten certificeren en aldus een titel van beroepsbekwaamheid kunnen verwerven.

Dit recht gaat zowel over het erkennen van competenties die verworven zijn door formeel leren als over het erkennen van competenties die verworven zijn door non-formeel leren.

De titel van beroepsbekwaamheid wordt door de Vlaamse Gemeenschap erkend en is persoonlijke eigendom van de aanvrager.

HOOFDSTUK IV

Procedure

Artikel 5

De procedure tot het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid kan worden opgestart indien de volgende stappen werden voltooid :

1° de Vlaamse regering bepaalt, na advies van de SERV, de beroepen, waarvoor een titel van beroepsbekwaamheid kan worden uitgereikt ;

2° de Vlaamse regering bepaalt per beroep, bedoeld in 1° , na advies van de SERV, de varianten van een titel van beroepsbekwaamheid ;

3° de SERV werkt, op verzoek van de Vlaamse regering, voor de beroepen, bedoeld in 1°, de beroepsprofielen uit ;

4° op basis van de beroepsprofielen, bedoeld in 2°, worden, na advies van de SERV, de standaarden bepaald. Een standaard wordt afgeleid uit een beroepsprofiel. Een standaard omvat de selectie van competentievereisten die noodzakelijk worden geacht voor de uitoefening van een bepaald beroep ;

5° de Vlaamse regering bepaalt, na advies van de SERV en VLOR, de procedure op basis waarvan studiebewijzen van opleidingsprogramma's die overeenstemmen met de competenties verbonden aan een beroep of deel van een beroep erkend worden en dus beschouwd worden als een titel van beroepsbekwaamheid.

HOOFDSTUK V

Het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid

Artikel 6

§ 1. De procedure tot het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid wordt op eigen initiatief opgestart en op vrijwillige basis verder gezet en verloopt als volgt :

1° herkenning : een individu wordt zich, al dan niet met begeleiding, bewust van de competenties die hij bezit en vervolgens worden deze competenties nauwkeurig opgelijst. Alle competenties, zowel verworven via formeel leren als via non-formeel leren, komen voor oplijsting in aanmerking. Dit resulteert in de opmaak van een portfolio, dat de exclusieve eigendom van de aanvrager blijft ;

2° beoordeling : de opgelijste competenties moeten worden afgewogen aan een standaard. Aan de hand van deze standaard wordt bekeken of iemand over de juiste competenties beschikt, of men deze competenties op een voldoende niveau beheerst en welke competenties nog moeten worden verworven. Dit resulteert in een beoordeling ;

3° erkenning : gelet op het resultaat van de beoordelingsfase, wordt overgegaan tot het toekennen en uitreiken van de titel van beroepsbekwaamheid.

§ 3. De Vlaamse regering bepaalt, na advies van de SERV, de nadere voorwaarden en regels van de procedure, bedoeld in § 1 en § 2.

HOOFDSTUK VI

Actoren

Artikel 7

De bevoegde instantie dient aan kwaliteitsvoorwaarden te voldoen en de gedragscode, waarin onder meer de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de aanvrager dient te worden geregeld, te onderschrijven en na te leven. De invulling van de kwaliteitsvoorwaarden en de inhoud van de gedragscode worden, na advies van de SERV, vastgelegd door de Vlaamse regering.

Artikel 8

De Vlaamse regering richt een beroepscommissie op met als opdracht te beslissen over ingediende bezwaren met betrekking tot de procedure tot het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid, bedoeld in artikel 6.

De Vlaamse regering legt de samenstelling en de bevoegdheden van de beroepscommissie vast.

De Vlaamse regering regelt de werking en de beroepsprocedure voor de beroepscommissie en bepaalt de termijn waarbinnen advies moet worden uitgebracht. Wanneer na de vastgestelde termijn geen advies werd uitgebracht, kan de Vlaamse regering een beslissing nemen zonder advies van de beroepscommissie.

HOOFDSTUK VII

Slotbepalingen

Artikel 9

Binnen de perken van de op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap uitgetrokken kredieten, kent de Vlaamse regering aan de bevoegde instantie een jaarlijkse subsidie toe voor de basis-, werkings- en personeelskosten, om de taken, bedoeld in artikel 6, uit te voeren.

Artikel 10

De Vlaamse regering bepaalt de datum waarop dit decreet in werking treedt.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse regering,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme,

Renaat LANDUYT

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid en E-government,

Patricia CEYSENS

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

Sterk door overleg

SERV Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Brussel, 10 september 2003
091003_Advies_titel_beroepsbekwaamheid

Advies

Voorontwerp van decreet inzake titel van beroepsbekwaamheid

Inhoud

Inhoud 34

1. Inleiding 35

2. Krachtlijnen van het advies 35

3. Advies 38

3.1. Tijdige raadpleging van alle bij EVC betrokken actoren bij structurele beleidsmaatregelen 38

3.2. Focus op civiel en sociaal effect van EVC 39

3.3. Meer aansluiting zoeken bij globale ontwikkelingen inzake EVC 39

3.4. Positief is grote betrokkenheid sociale partners 40

3.5. Financiële implicaties en verantwoordelijkheden onbekend 40

3.6. Eenvormigheid qua procedures en standaarden 40

3.7. Ontwaarding van sanctionering in onderwijs voorkomen 41

3.8. Geen duidelijkheid over erkenningsregeling voor opleidingen, garanties voor kwaliteit en gedragscode 42

3.9. Geen houdbaarheidsdatum voor titels 43

3.10. Verduidelijken van actoren en functies 43

3.11. Beroepsprocedure in plaats van klachtenprocedure 44

1. Inleiding

De Minister vice-president van de Vlaamse regering en minister van werkgelegenheid en toerisme heeft de SERV op 22 juli 2003 gevraagd advies tegen geven over het voorontwerp van decreet inzake titel van beroepsbekwaamheid. De adviestermijn bedroeg 1 maand. Er is uitstel gegeven tot de raad van 10 september 2003.

Doel van het voorontwerp is volgens de Memorie van toelichting het valideren van aan een beroep verbonden competenties – hoe ze ook zijn verworven – door ze zichtbaar te maken en vervolgens na een assessment of beoordeling eventueel te certificeren. Elk individu zou dit recht krijgen om zijn of haar positie op de arbeidsmarkt te verstevigen, en de zin aan te scherpen om levenslang en levensbreed te leren door in verkorte trajecten te kunnen stappen.
Er zouden instanties komen om competenties te herkennen en zichtbaar te maken, om ze te beoordelen aan de hand van standaarden, die zijn gebaseerd op de beroepenstructuren en beroepsprofielen van de SERV, en vervolgens eventueel een certificaat of titel van beroepsbekwaamheid uit te reiken.
Bijkomende voordelen van dit systeem zouden – volgens de Memorie van toelichting – een grotere transparantie zijn van de opleidingen- en arbeidsmarkt en een betere onderlinge afstemming, een competentiegerichtere benadering van de arbeidsmarkt en dus ook een grotere doelmatigheid van bemiddelings- en opleidingstrajecten, van HRM-beleid en vormings- en opleidingsbeleid.

2. Krachtlijnen van het advies

1. De SERV onderschrijft ten volle het principe van erkenning van verworven competenties. De projectmatige benadering waarvoor in de aanvangsfase terecht en op advies van de Werkgroep EVC werd geopteerd, moet gaandeweg plaatsmaken voor structurele beleidsmaatregelen. Bij de verdere concretisering en uitvoering moeten de sociale partners en sectoren tijdig worden geraadpleegd alsook andere betrokken actoren zoals de onderwijs- en opleidingsverstrekkers.

2. EVC moet als doel hebben de maatschappelijke, loopbaan- en arbeidsmarktpositie van individuen versterken. Deze doelstelling kan enkel bereikt worden als de titels van beroepsbekwaamheid een sociaal of civiel effect hebben. Er moet dus inpassing zijn in Vlaamse en federale regelgeving in functie van het civiel effect én de selectie van beroepen moet met het oog op een maximaal civiel effect gebeuren op basis van door de sociale partners te concretiseren prioriteiten.

De prioriteiten moeten gebaseerd zijn op de grootste garantie op civiel effect, op toeleiding naar kwalitatieve en kwantitatieve knelpuntberoepen en op aansluiting op sectorale prioriteiten.

3. Er moet vermeden worden dat dit initiatief los zou komen te staan van ontwikkelingen inzake EVC elders. Met name, met de ontwikkelingen op Europees vlak, maar ook op andere, Vlaamse beleidsdomeinen zoals secundair onderwijs (Themadecreet), hoger onderwijs (flexibilisering en accreditatie) en met de resultaten van de pilootprojecten en de besprekingen in de DIVA-stuurgroep EVC rond gemeenschappelijke portfoliomethodiek en eenvormig format voor leerbewijs. Er dient zeker vermeden te worden dat op basis van dit decreet met een eigen systeem van portfolio's zou worden gewerkt. Streefdoel moet immers zijn dat de portfolio die in 1 systeem of procedure wordt opgebouwd ook in andere kan worden gebruikt.

4. Positief is het feit dat het gaat om de (h)erkenning van competenties die onderdeel zijn van een beroep of specialisatie en dus niet van 'losse' of onsamenhangende competenties en dat men daarbij zal uitgaan van SERV-beroepenstructuren en SERV-profielen. Positief is ook dat de sociale partners intensief zijn betrokken in de procedure en in het bepalen van de standaarden en de varianten die zullen worden afgeleid van de beroepenstructuren en –profielen en dat de SERV adviesbevoegdheid krijgt over de resultaten van de omzetting.

5. De mogelijke budgettaire implicaties zijn niet duidelijk, men wil de participatie begrenzen door binnen de begrotingskredieten te blijven. Daardoor creëert men verwachtingen die misschien niet kunnen worden ingelost. Het is evenmin duidelijk hoe de verdeling van de financiële verantwoordelijkheid zal zijn tussen bv. overheid en individu. De SERV vraagt dat zou worden verduidelijkt wat de budgettaire implicaties zijn (cf. de scenario's die door de Task force Loopbaanbegeleiding zijn ontwikkeld) en hoe de verdeling van de financiële verantwoordelijkheid wordt gezien. Daarbij wordt gevraagd dat er garanties worden ingebouwd voor de laagdrempeligheid van de voorziening en dat de procedure in elk geval gratis is voor niet-werkende werkzoekenden.

6. De SERV vraagt met nadruk dat in de mate dat voor onderwijs procedures en standaarden gelden, naar analogie wordt gestreefd voor alle onderwijsvormen en –niveaus en naar eenvormigheid voor EVC, m.a.w. dat geen nieuwe, parallelle procedures en standaarden ontstaan naast de reeds bestaande (beroepsprofielen en beroepenstructuren van de SERV, endtermen voor voltijds secundair onderwijs, opleidingenstructuur).

De SERV pleit er uitdrukkelijk voor dat er decretale garanties komen voor analoge (niet identieke) procedures en eenvormige standaarden voor secundair (voltijds en deeltijds) en hoger onderwijs, en voor modulaire leertrajecten en deelcertificaten.

7. Decretaal moet worden vermeden dat een onderwijsdiploma dat beantwoordt aan een beroep nog zou moeten worden omgezet in een titel van beroepsbekwaamheid. Dat onderwijsdiploma's of getuigschriften met andere woorden zouden worden ontwaard. Een titel van beroepsbekwaamheid moet dus werkelijk een alternatief zijn voor wie geen diploma of getuigschrift heeft gehaald in een onderwijsinstelling of bij een erkende opleidingsverstrekker, maar die wel op een andere wijze competenties heeft verworven voor een bepaald beroep.

8. Vermeden moet worden dat jongeren in functie van de titels van beroepsbekwaamheid nog onvoldoende gemotiveerd gaan zijn voor het behalen van een diploma of getuigschrift in het onderwijs. Een eerste maatregel daartoe is dat leerplichtige jongeren worden uitgesloten van een EVC-regeling.

9. Er wordt nergens in het voorontwerp duidelijk gemaakt wat een 'erkende opleiding' is, hoe zal bepaald worden of een opleiding kan erkend worden of hoe de erkenning zal gebeuren.

10. De SERV vraagt dat de voorwaarden voor erkenning en intrekken van erkenning van de instanties die met EVC worden belast, meer worden geëxpliciteerd in het decreet. Kwesties zoals kwaliteit en deontologie zijn dermate fundamenteel dat ze uitvoeriger in het decreet moeten worden opgenomen.

11. Het is volgens de SERV voorbarig om een houdbaarheidsdatum in te bouwen in titels van beroepsbekwaamheid.

12. Wat de mogelijke actoren bij EVC en hun functies zijn vraagt de SERV een voorafgaandelijk debat ten gronde over volgende items:
    - welke instanties of instellingen in aanmerking kunnen komen als actor;
    - voor welke fase(n) van een EVC-procedure welke instanties of instellingen mogelijkerwijze kunnen in staan. De centra voor loopbaanbegeleiding zouden mede kunnen instaan voor de opbouw van de portfolio. De trajectbegeleiding voor werkzoekenden zou hetzelfde kunnen doen en voor allochtonen gebeurt dat deels al in het kader van de inburgerings- en inwerkingstrajecten;
    - welke waarborgen voorzien tegen belangenvermenging.

Wat in het decreet ook duidelijker moet worden gemaakt is dat niet elk individu alle drie fasen van een EVC-procedure moet doorlopen. Art. 6, &1 moet in die zin worden aangepast dat een EVC-procedure niet noodzakelijk uit drie fasen moet bestaan.

13. In plaats van een klachtenprocedure zou het beter zijn te spreken van een beroepsprocedure. Deze moet beter decretaal worden omkaderd, naar analogie met de rechtspositieregeling voor studenten in het hoger onderwijs. De SERV moet ook over dit aspect van de uitvoering om advies worden gevraagd.

3. Advies

Het voorontwerp bouwt in grote mate voort op het door de Vlaamse regering op 22 maart 2002 goedgekeurde advies 'Ruim baan voor competenties', en de adviezen van SERV en VLOR over EVC (erkennen van verworven competenties). Uit het advies 'Ruim baan voor competenties' zijn o.a. volgende elementen overgenomen in de Memorie van toelichting en de artikelgewijze bespreking: de doelstellingen van EVC, de definities van competenties en EVC, de stappen in een EVC-procedure, de randvoorwaarden wat bv. de competenties betreft van het personeel voor EVC en een deontologische code, en het gebruik van beroepenstructuren en beroepsprofielen van de SERV voor het maken van standaarden voor (h)erkennen en certificeren van competenties en de betrokkenheid van de sociale partners en sectoren bij dit hele proces. Niet al die elementen zijn echter terug te vinden in de bepalingen van het voorontwerp. Hierop wordt verder in het advies ingegaan.

3.1. Tijdige raadpleging van alle bij EVC betrokken actoren bij structurele beleidsmaatregelen

De SERV onderschrijft ten volle het principe van erkenning van verworven competenties. Om de doelstelling van het Pact van Vilvoorde – erkenning van alle competenties, waar en hoe ook verworven – in 2010 te realiseren, dan is een ambitieus en structureel beleid nodig dat er op gericht is alle competenties naar waarde te schatten, ook deze die werden verworven buiten het onderwijs en buiten formele leersystemen. Dit vereist ook dat de projectmatige benadering waarvoor in de aanvangsfase terecht en op advies van de Werkgroep EVC werd geopteerd, gaandeweg plaats maakt voor structurele beleidsmaatregelen. De SERV is evenwel van oordeel dat het beter ware geweest moest de regering voorafgaandelijk overlegd hebben met de sociale partners over deze materie. Het voorontwerp van decreet is nu immers eerst zonder overleg uitgewerkt en daarna voorgelegd voor advies waarbij de SERV een zeer beperkte adviestijd heeft gekregen (1 maand in volle vakantie).

Bij de verdere concretisering en uitvoering moeten de sociale partners en sectoren tijdig worden geraadpleegd alsook andere betrokken actoren zoals de onderwijs- en opleidingsverstrekkers.

3.2. Focus op civiel en sociaal effect van EVC

EVC moet als doel hebben de maatschappelijke, loopbaan- en arbeidsmarktpositie van individuen versterken. Deze doelstelling kan enkel bereikt worden als de titels van beroepsbekwaamheid een sociaal of civiel effect hebben. Met andere woorden, titels van beroepsbekwaamheid moeten door de arbeidsmarkt of de opleidingsaanbieders worden erkend. Er moet dus inpassing zijn in Vlaamse en federale regelgeving in functie van het civiel effect én de selectie van beroepen waarvoor titels van beroepsbekwaamheid worden ingevoerd, moet in functie staan van een maximaal civiel en sociaal effect. Daarbij moeten de sociale partners de prioriteiten kunnen stellen op grond van de grootste garantie op civiel effect, op toeleiding naar kwalitatieve en kwantitatieve knelpuntberoepen en op aansluiting op sectorale prioriteiten.

3.3. Meer aansluiting zoeken bij globale ontwikkelingen inzake EVC

Er moet vermeden worden dat dit initiatief los zou komen te staan van ontwikkelingen inzake EVC elders.

Op Europees vlak doen zich ontwikkelingen voor over EVC en standaarden die met het oog op internationale uitwisselbaarheid beter zouden worden verrekend in een Vlaams beleidsinitiatief. Ook op Belgisch en Vlaams niveau is meer onderlinge afstemming van regelgeving nodig, niet alleen met het oog op civiel en sociaal effect. Een recent voorbeeld op Vlaams niveau is het voorontwerp van decreet flexibilisering hoger onderwijs dat voorziet in een nieuw kader voor uitreiking van diploma's op basis van examens alleen en in een EVC-procedure in functie van verkorte leertrajecten. Bij vergelijking van dit voorontwerp met dat voor hoger onderwijs valt op dat er geen afstemming is qua bv. begrippen, procedures en voorwaarden.

De decreetgever dient ook zeker rekening te houden met het op te leveren advies van de Stuurgroep EVC over de gemeenschappelijke portfoliomethodiek en het eenvormig format voor een leerbewijs. Er dient zeker vermeden te worden dat op basis van dit decreet met een eigen systeem van portfolio's zou worden gewerkt. Streefdoel moet immers zijn dat de portfolio die in 1 systeem of procedure wordt opgebouwd ook in andere kan worden gebruikt.

3.4. Positief is grote betrokkenheid sociale partners

Wat positief is, is het feit dat het gaat om de (h)erkenning van competenties die onderdeel zijn van een beroep of specialisatie en dus niet van 'losse' of onsamenhangende competenties en dat men daarbij zal uitgaan van SERV-beroepenstructuren en SERV-profielen, en de actualisaties ervan. Positief is ook dat de sociale partners intensief zijn betrokken in de procedure en in het bepalen van de standaarden en de varianten die zullen worden afgeleid van de beroepenstructuren en –profielen en dat de SERV adviesbevoegdheid krijgt over de resultaten van de omzetting. Dit is inderdaad de enige manier van werken die een 'erkenning' verzekert van de titels van beroepsbekwaamheid door de sociale partners in functie van de arbeidsmarkt en beroepen in het bijzonder.

3.5. Financiële implicaties en verantwoordelijkheden onbekend

Men wil met dit voorontwerp een recht creëren op erkenning van competenties (art.4). Dit alles weliswaar binnen voorziene kredieten (art. 9). Het is echter niet duidelijk wat de budgettaire implicaties hiervan zijn, en of de Vlaamse regering hier hoe dan ook enig zicht op heeft (het begrotingsadvies is de SERV immers niet bekend). Het gevaar bestaat dat er hierdoor verwachtingen worden gecreëerd die niet zullen kunnen worden ingelost.
De SERV vraagt bijgevolg dat zowel de kosten als de baten (valorisering van competenties, verkorting van leertrajecten, sneller invullen van knelpuntberoepen,...) zouden worden berekend (cf. de scenario's die door de Task force Loopbaanbegeleiding zijn ontwikkeld)

Het is evenmin duidelijk hoe de verdeling van de financiële verantwoordelijkheid zal zijn tussen bv. overheid en individu. De teksten zijn wat dat betreft ook zeer verwarrend: in de Memorie van toelichting wordt het begrip 'gratis certificeren' gebruikt, in de tekst van het voorontwerp 'recht' en niet 'gratis'. Het is volstrekt onduidelijk wat nu precies de bedoeling is. De SERV vraagt dat garanties worden ingebouwd voor de laagdrempeligheid van de voorziening en dat de procedure in elk geval gratis is voor niet-werkende werkzoekenden.

3.6. Eenvormingheid qua procedures en standaarden

Er zullen standaarden worden bepaald en varianten om competenties te (h)erkennen) (cf. artikel 5 § 3 en 4). De varianten verwijzen naar de competenties voor ofwel een beginnend, ofwel een ervaren beroepsbeoefenaar, of naar mogelijke specialisaties (Memorie van toelichting, blz. 15).

De beroepsprofielen en beroepenstructuren die de SERV samen met de sectoren ontwikkelt, moeten hiervoor de basis zijn. De sociale partners/sectoren zullen om advies worden gevraagd.

De SERV vraagt met nadruk dat in de mate dat voor onderwijs procedures en standaarden gelden, naar analogie wordt gestreefd voor alle onderwijsvormen en –niveaus en naar eenvormigheid voor EVC, m.a.w. dat geen nieuwe procedures en standaarden ontstaan naast de reeds bestaande (beroepsprofielen en beroepenstructuren van de SERV, endtermen voor voltijds secundair onderwijs, opleidingenstructuur). Het heeft geen zin voor de titels van beroepsbekwaamheid parallelle procedures en standaarden te ontwikkelen met het risico dat voor eenzelfde beroep verschillende procedures en standaarden zouden bestaan. Enkel in de Memorie van toelichting (blz. 16) is sprake van afstemming met de specifieke eindtermen. De SERV pleit er uitdrukkelijk voor dat er decretale garanties komen voor analoge (niet identieke) procedures en eenvormige standaarden voor secundair (voltijds en deeltijds) en hoger onderwijs, en voor modulaire leertrajecten en deelcertificaten. Dat het overleg over de uitvoering van het Themadecreet (ontwikkeling specifieke eindtermen) nog moet starten, laat ook toe dat beide evoluties gelijk sporen.

3.7. Ontwaarding van sanctionering in onderwijs voorkomen

De mogelijke ontwaarding van de diploma's die onderwijs uitreikt, houdt verband met het voorgaande punt over eenvormigheid in procedures en standaarden maar ook met art. 3 van het voorontwerp dat stelt dat 'de titel van beroepsbekwaamheid die samenhangt met de studiebekrachtiging door onderwijs valt buiten het toepassingsgebied van dit decreet'. Het is niet geheel duidelijk wat hiermee precies wordt bedoeld. De Memorie van toelichting is dubbelzinnig. Enerzijds wordt gesteld dat in onderwijs geen nood is aan bijkomende bekrachtiging (cf. voorbeeld reisagent), anderzijds is wel sprake van een recht voor ieder om een titel van beroepsbekwaamheid te verwerven en het onmiddellijk verwerven van een titel na het bereiken van de 'eindtermen' van sommige opleidingen.
Hoe dan ook moet decretaal worden vermeden dat een onderwijsdiploma dat beantwoordt aan een beroep nog zou moeten worden omgezet in een titel van beroepsbekwaamheid. Dat onderwijsdiploma's of getuigschriften met andere woorden zouden worden ontwaard.
Een titel van beroepsbekwaamheid moet dus werkelijk een alternatief zijn voor wie geen diploma of getuigschrift heeft gehaald in een onderwijsinstelling of bij een erkende opleidingsverstrekker, maar die wel op een andere wijze competenties heeft verworven voor een bepaald beroep.

Ook moet vermeden worden dat jongeren worden aangemoedigd om de algemene vorming te veronachtzamen die ze nodig hebben voor hun maatschappelijk functioneren en voor het behalen van een diploma of getuigschrift in het onderwijs. Daarom moet minstens de groep van leerplichtige jongeren worden uitgesloten van een EVC-regeling. Art. 4 moet dus worden aangepast in die zin.

Voor alternerend lerenden (deeltijds onderwijs, deeltijdse vorming, middenstandsleerlingwezen) ontbreekt vandaag het uitzicht op een diploma of getuigschrift. De sociale partners willen dit eerder ten gronde aangepakt zien door een gelijkwaardige studiesanctionering dan door het openen tijdens de leerplicht van een tweede weg via titels van beroepsbekwaamheid.

3.8. Geen duidelijkheid over erkenningsregeling voor opleidingen, garanties voor kwaliteit en gedragscode

De SERV onderschrijft het principe dat wie een erkende opleiding buiten onderwijs heeft gevolgd, rechtstreeks een titel van beroepsbekwaamheid bekomt., en dus wordt vrijgesteld van de procedure opgenomen in artikel 6 § 1 (Art. 6, §2). Er wordt echter nergens in het voorontwerp duidelijk gemaakt wat een 'erkende opleiding' is, hoe zal bepaald worden of een opleiding kan erkend worden of hoe de erkenning zal gebeuren. De artikelgewijze bespreking en de Memorie van toelichting geven hierover evenmin meer duidelijkheid.

De SERV vraagt dat de voorwaarden voor erkenning en intrekken ervan meer worden geëxpliciteerd in het decreet.

In het voorontwerp worden momenteel kwesties zoals kwaliteit en deontologie slechts embryonaal geregeld en voor het overige overgelaten aan de Vlaamse regering. De SERV vindt deze kwesties dermate fundamenteel dat ze uitvoeriger in het decreet moeten worden opgenomen. Essentiële elementen voor kwaliteit en deontologie zijn door de SERV reeds aangegeven in zijn advies van 1 juli 2002 over prioritaire projecten voor EVC en zijn opgelegd geweest aan de pilootprojecten. Het gaat er om dat:

- een gedragscode wordt opgesteld en gerespecteerd ter bescherming van de privacy van het individu;
- de deelneming door het individu vrijwillig is, dus in een geheel machtsvrije context;
- sluitende waarborgen voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, ook geen persoonskenmerken (waarden, normen, motivaties[1] en zelfconcept) in de procedures worden opgenomen;

---

[1] In het EVC-advies zijn motivaties uitgesloten geweest, voor de formatieve functie in het kader dus van loopbaanadvisering kan het wel belangrijk en dus toegelaten zijn de motivatie(s) in de procedure op te nemen.

- de resultaten van de EVC-procedure enkel bedoeld zijn voor het individu, m.a.w. eigendom zijn van het individu;
- de onafhankelijkheid t.a.v. opleidingsvoorzieningen is gewaarborgd van de personen die belast worden met EVC;
- EVC-procedures toegankelijk en niet afschrikkend zijn voor laaggeschoolden en laaggeletterden; daarom ook vermijden van "schoolse" systemen (examens), in het bijzonder naar groepen met negatieve schoolervaringen. Aangepaste procedures bestaan voor allochtonen die het Nederlands niet of onvoldoende beheersen;
- technieken en testmethoden worden gebruikt waarbij elke, zelfs onbewuste, discriminatie wordt geweerd (cf. decreet-Mahassine);
- competent personeel volgens een deontologische code werkt;
- EVC-procedures worden betaalbaar gehouden en in elk geval dat de kortingen en vrijstellingen worden toegepast die nu voorzien zijn voor opleidingen bij de VDAB en in het volwassenenonderwijs.

3.9. Geen houdbaarheidsdatum voor titels

In de Memorie van toelichting (blz. 22) staat dat in samenspraak met de (sectorale) sociale partners per beroep de geldigheidsduur van de titel van beroepsbekwaamheid zal moeten worden bepaald. Hoewel dit principe niet in het voorontwerp zelf zit, roept het toch vragen op. Zo is op vandaag geen houdbaarheidsdatum voorzien voor diploma's en getuigschriften en wordt dat ook niet wenselijk geacht. Er werd gepleit voor afstemming tussen de titels en de eindtermen, dus is het ook niet logisch dat op het ene wel en het andere niet een vervaldatum komt te staan. Wat zijn trouwens de consequenties voor personen, zowel werknemers als zelfstandigen, bij het vervallen van hun titel ?
Het is volgens de SERV voorbarig om een houdbaarheidsdatum in te bouwen in titels van beroepsbekwaamheid.

3.10. Verduidelijken van actoren en functies

Artikel 7 spreekt over 'actoren', maar somt die niet op. Dit gebeurt wel in de Memorie van toelichting (blz. 20): herkenningsinstanties, beoordelingsinstanties, erkenningsinstanties, zijn **in eerste instantie** publiek georganiseerde onderwijs- en opleidingsinstellingen. De SERV stelt de vraag onder welke voorwaarden andere actoren er in tweede instantie kunnen bijkomen. vraagt zich af welke actoren er, eventueel in tweede instantie, zouden kunnen bijkomen. In het voorontwerp worden terecht drie fasen onderscheiden bij EVC: herkennen, beoordelen en erkennen. Vermeden moet worden dat dit gaat leiden tot complexe en weinig toegankelijke procedures, met verdeling van de taken of functies of verschillende instanties. De SERV pleit voor overzichtelijkheid door bv. samenvoeging van twee of drie functies (in onderwijs gebeurt de beoordeling en erkenning ook vaak door dezelfde personen), uiteraard met sterke garanties inzake kwaliteit en deontologie.

De SERV vraagt een voorafgaandelijk debat ten gronde over volgende items:

- welke instanties of instellingen nog in aanmerking kunnen komen als actor;
- voor welke fase(n) van een EVC-procedure welke instanties of instellingen mogelijkerwijze kunnen in staan. De centra voor loopbaanbegeleiding zouden mede kunnen instaan voor de opbouw van de portfolio. De trajectbegeleiding voor werkzoekenden zou hetzelfde kunnen doen en voor allochtonen gebeurt dat deels al in het kader van de inburgerings- en inwerkingstrajecten;
- welke waarborgen voorzien tegen belangenvermenging.

Wat in het decreet ook duidelijker moet worden gemaakt is dat niet elk individu alle drie fasen van een EVC-procedure moet doorlopen. Het is best mogelijk dat iemand direct verworven competenties wil laten beoordelen en/of erkennen zonder daarvoor de fase van begeleiding door te maken. Art. 6, &1 suggereert een verplicht doorlopen van de drie fasen. Het moet in die zin worden aangepast dat een EVC-procedure niet noodzakelijk moet bestaan uit drie fasen.

3.11. Beroepsprocedure in plaats van klachtenprocedure

In het voorontwerp van decreet is sprake van een klachtenprocedure. Het is beter te spreken van een beroepsprocedure. Bovendien moet dit beter decretaal worden omkaderd, naar analogie met de decretale regeling die werd uitgewerkt in het kader van de rechtspositieregeling voor studenten in het hoger onderwijs. De SERV vraagt ook dat de raad over dit aspect van de uitvoering om advies wordt gevraagd.

ADVIES VAN DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD

Advies over het voorontwerp van decreet inzake de titel van beroepsbekwaamheid

1 Situering

Op 20 augustus 2003 vroeg de heer Renaat Landuyt, minister vice-president van de Vlaamse regering en Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme, de Vlaamse Onderwijsraad om advies over het voorontwerp van decreet inzake een titel van beroepsbekwaamheid.

De Algemene Raad herinnert aan zijn advies van 17 juni 2003 over de (h)erkenning van verworven competenties [1]. In dat advies schetst de Algemene Raad een algemeen denkkader om in onderwijs verworven competenties beter te benutten. Dat advies fungeerde als referentiekader om het onderstaande advies voor te bereiden.

De Algemene Raad van de Vlor beraadslaagde over dit advies op 16 september 2003. Het advies is uitgebracht met eenparigheid van stemmen.

2 Belangrijke gevolgen voor het onderwijs

2.1 De verhouding tussen verschillende certificeringsstelsels

De raad wijst met nadruk op de belangrijke impact van dit decreet op het onderwijssysteem. Art. 3 van het voorontwerp laat uitschijnen dat de beroepstitel geen betrekking zou hebben op de studiebekrachtiging in het onderwijs. De Vlor is van mening dat de onrechtstreekse impact op de studiebekrachtiging erg groot is.

De Vlor vindt dat er samenhang en afstemming moet zijn tussen de verschillende certificeringssystemen (onderwijs, andere opleidingenverstrekkers, de titel van beroepsbekwaamheid). Dit is trouwens een centrale beleidslijn van de Vlaamse overheid : in het kader van DIVA streeft ze naar wederzijdse erkenning en afstemming tussen alle onderwijs- en opleidingenverstrekkers. De Vlor blijft voorstander van meer transparantie in het hele certificeringsbeleid zowel dat van onderwijs als dat van andere opleidingenverstrekkers en de bewijzen van verworven competenties. Ook binnen het EVC-systeem zelf moet er transparantie zijn tussen de ontwikkelingen op het vlak van port-folio en de titel van beroepsbekwaamheid.

Een van de uitgangspunten van de Vlor is dat jongeren met hun studiebewijs uit onderwijs onmiddellijk toegang hebben tot de arbeidsmarkt. De beroepstitel moet evenveel waard zijn als een studiebewijs maar kan geen bijkomende voorwaarde zijn voor toegang tot de arbeidsmarkt. De beroepsbekwaamheid van afgestudeerden uit het onderwijs zit vervat in hun studiebewijs. Het is niet efficiënt om mensen die hun

[1] ALGEMENE RAAD, *Advies over de (h)erkenning van elders/eerder verworven competenties. Een standpunt van de onderwijspartners*, 17 juni 2003.

competentie hebben aangetoond in een opleiding, te dwingen dit nogmaals te bewijzen aan de hand van een EVC-procedure. Dit zou suggereren dat het studiebewijs uit het onderwijs niet volwaardig is. Een ontwaarding van de studiebewijzen van onderwijs moet in elk geval vermeden worden.

De Vlor vindt om al deze redenen dat het decreet de relatie tussen de studiebekrachtiging in onderwijs en de beroepstitel moet verduidelijken. Dit moet gebeuren in een beweging voor alle certificeringsstelsels.

2.2 Beroepsprofielen, standaarden, specifieke eindtermen en accrediteringskaders

Uit het huidige voorontwerp van decreet blijkt dat de beroepsprofielen die de Serv ontwikkelt, de basis vormen voor de legitimiteit van de standaarden. De standaarden vormen het referentiekader aan de hand waarvan de competenties worden erkend. Dezelfde beroepsprofielen vormen in onderwijs het referentiekader om specifieke eindtermen te ontwikkelen voor de beroepsgerichte opleidingen. Hoe zullen de standaarden zich verhouden tot de specifieke eindtermen ? Kunnen er verschillen ontstaan tussen de standaarden en de specifieke eindtermen ?

Voor het leerplichtonderwijs lijkt het logisch dat de specifieke eindtermen breder zijn dan de standaarden omdat het leerplichtonderwijs een algemeen vormende opdracht heeft, werkt aan een brede inzetbaarheid en de doorstroming naar vervolgopleidingen moet garanderen. In de beroepsprofielen zijn de specifieke beroepsgerichte competenties goed uitgewerkt. De meer algemeen vormende competenties zijn dat veel minder. De verenging naar beroepsgerichte competenties blijkt onder meer uit de brede omschrijving van het begrip “competentie” in art. 2, § 1 enerzijds en de sterk beroepsgerichte omschrijving van het begrip “beroepsprofiel” (art. 2, § 5) en “standaard” (art. 2, § 4).

De vraag rijst of door de titel van beroepsbekwaamheid jongeren niet minder gemotiveerd zullen zijn om het zwaardere (ook algemeen vormende) leerpakket uit het onderwijs te kiezen als ze via de beroepstitel voor alternatieve en kortere wegen kunnen kiezen. Daarom wil de Vlor dat de titel van beroepsbekwaamheid enkel kan gegeven worden aan niet-leerplichtigen omdat voor leerplichtigen de beroepsbekwaamheid al vervat zit in hun studiebewijs.

Het voorontwerp van decreet heeft ook betrekking op het hoger onderwijs. Hoe verhouden de accreditatiekaders en de instrumenten die hiervoor worden ontwikkeld, zich tot de standaarden ?

Het volwassenenonderwijs oriënteert zijn analoog aanbod op de specifieke eindtermen van het leerplichtonderwijs. Daarom zal ook dit aanbod ruimer zijn dan de standaarden. Het volwassenenonderwijs vreest dat minder cursisten de stap zullen zetten naar het volwassenenonderwijs als in andere “erkende” opleidingen enkel gewerkt wordt met de beroepsgerichte standaarden.

Volgens de Vlor zal het onderwijs verplicht zijn om de standaarden te integreren in zijn onderwijsprogramma’s. Zoniet dreigen de studiebewijzen van afgestudeerden uit het onderwijs te devalueren in vergelijking met de titel van beroepsbekwaamheid. Dit betekent echter dat onderwijsexterne instanties, zonder betrokkenheid van de onderwijsgeledingen, de inhoud van de onderwijsprogramma’s mee bepalen. De Vlor is daarom van mening dat de verschillende instanties in onderwijs hun rol moeten kunnen spelen bij de totstandkoming van de standaarden.

3 Enkele concrete aanbevelingen

3.1. Het voorontwerp van decreet heeft een belangrijke impact op onderwijs. Toch stellen we vast dat dit tot stand is gekomen zonder grondig debat met het onderwijs. Noch het departement onderwijs, noch de onderwijsactoren, noch de Vlaamse Onderwijsraad worden genoemd als partners bij de concretisering van dit kaderdecreet. De Vlor beveelt de overheid daarom aan om de onderwijspartners volwaardig te betrekken bij de uitvoering van de uitvoeringsbesluiten. De uitwerking van een goed stelsel voor de erkenning van competenties zou een gemeenschappelijk project moeten zijn van de sectoren onderwijs, tewerkstelling en cultuur. De verschillende organen (politieke overheid, departement, middenveld en strategische adviesraad) moeten hierbij hun geëigende rol kunnen spelen.

3.2. De Vlor vindt het cruciaal dat de titel van beroepsbekwaamheid geloofwaardigheid kan opbouwen op de arbeidsmarkt. De beroepsprofielen die de SERV ontwikkelt, zijn een instrument om de relevantie van de competenties te waarborgen. De toegang tot gereglementeerde beroepen moet hier een onderdeel van zijn. In een later stadium zal een afstemming op federale en/of Europese ontwikkelingen noodzakelijk zijn. Het is ook wenselijk dat de Vlaamse overheid het goede voorbeeld geeft door de titel op te nemen bij die beroepen waarvoor Vlaanderen impact heeft op de toegang tot het beroep zoals dit het geval is in de zorgsector en het onderwijs. De Vlor suggereert de overheid om de attesten voor bedrijfsbeheer en de vestiging als zelfstandige prioriteit te geven bij de beroepen die in aanmerking komen voor de erkenning van verworven competenties.

3.3. De Vlor gaf in zijn advies van 17 juni 2003 te kennen dat onderwijsinstellingen een rol kunnen en moeten spelen in de (h)erkenning van competenties. Het decreet maakt nu niet duidelijk welke instantie(s) zullen instaan voor de herkenning, de beoordeling en de erkenning. De Vlor wil dat onderwijsinstellingen hiervoor zeker in aanmerking komen. In dat kader wil de Vlor dat de procedures voor de erkenning van competenties transparant en hanteerbaar zijn. De overheid mag zeker niet in de valkuil trappen om loodzware erkenningsprocedures met verschillende instanties en gespreid over een lange periode uit te werken die mensen eerder afschrikken dan wel stimuleren. De erkenning van competenties kan, in de ogen van de Vlor, enkel door publieke onderwijs- en opleidingenverstrekkers. Een sectorieel of commercieel aanbod is uit den boze.

3.4. De Vlor suggereert om de titel van beroepsbekwaamheid voor te behouden voor niet-leerplichtigen. Voor leerplichtigen zit de beroepsbekwaamheid vervat in hun studiebewijs. Dit moet jongeren motiveren om toch inspanningen te doen om een algemene vorming te verwerven en een brede inzetbaarheid.

3.5. De erkenning wordt gekoppeld aan beroepen of onderdelen ervan. De Vlor is van oordeel dat de variatie waarover sprake in 5, § 4 cruciaal is. Een erkenningsprocedure die betrekking heeft op een heel beroepsprofiel of een groot onderdeel ervan, dreigt een uitzonderingsprocedure te worden. Een alles of niets-procedure zet ook niet aan tot levenslang leren, wat toch een van de belangrijkste objectieven is van een EVC-procedure. Om de toegang voor afgestudeerden tot de arbeidsmarkt niet te hinderen, is de Vlor verder geen voorstander van een onderscheid tussen een beginnende en een ervaren beroepsbeoefenaar zoals de memorie van toelichting suggereert.

3.6. De Vlor vindt dat een beroepsprocedure belangrijker is dan een klachtenprocedure

(art. 6). Een beroepsprocedure heeft betrekking op de inhoud van het dossier, terwijl een klachtenprocedure zich zou kunnen beperken tot een formele beoordeling of de procedure wel correct is toegepast.

4 Besluit

Het voorliggende ontwerpdecreet probeert voor één aspect, met name de toekenning van een beroepstitel voor sommige beroepen, een decretaal kader uit te tekenen. Dit is een belangrijke stap maar geen eindpunt. De Vlor is van mening dat een omvattend systeem voor erkenning van verworven competenties bruikbaar moet zijn in onderwijs en opleiding en voor de arbeidsmarkt.

De Vlor verwacht ten tweede dat de uitvoering van dit eerste decreet over EVC nog heel wat precisering nodig heeft in uitvoeringsbesluiten. Heel wat aspecten blijven nog onduidelijk : Wie ontwikkelt de standaarden waarover de Serv adviseert ? Vaardigt de Vlaamse regering de standaarden uit ? Komen er verschillende instanties voor de herkenning, de beoordeling en de erkenning van competenties ? Welke instanties zullen hiervoor in aanmerking komen ? Draagt de titel van beroepsbekwaamheid een vervaldatum ? Daarom dringt de Vlor erop aan dat over de uitvoeringsbesluiten eveneens overleg tot stand komt. Het is voor de raad vanzelfsprekend dat hij hierover advies kan uitbrengen.

Jacques Perquy
Administrateur-generaal

Louis Van Beneden
voorzitter

EERSTE ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

EERSTE ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 36.226/1

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 8 december 2003 door de Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme, de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming, de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken en de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid en E-government verzocht hun, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "betreffende het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid", heeft op 30 december 2003 het volgende advies gegeven:

36.226/1

STREKKING VAN HET ONTWERP

1. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt er volgens de memorie van toelichting toe « om zinvolle, aan een beroep verbonden, competenties, waar dan ook verworven, te valideren ».

In de eerste plaats wordt beoogd competenties zichtbaar te maken. Het begrip « competenties » - luidens artikel 2, 1°, van het ontwerp zowel "levensbrede" als "arbeidsgerichte" competenties - wordt daarbij volgens de memorie van toelichting breed geïnterpreteerd: « Zowel leerresultaten verworven door formeel leren als leerresultaten verworven doorheen non-formeel leren (thuis, op de werkplek, in vrije tijdsbesteding, doorheen participatie aan het verenigingsleven) kunnen worden beloond ».

Door het verlenen van een titel van beroepsbekwaamheid is het ten tweede de bedoeling de betrokkene te stimuleren om zich blijvend in te zetten voor het verwerven van nieuwe competenties.

Ten slotte willen de stellers van het ontwerp ook de toegang tot bepaalde opleidingen vergemakkelijken en de inzetbaarheid van competenties op de arbeidsmarkt optimaliseren.

2. Het ontwerp is als volgt opgebouwd.

Artikel 1 van het ontwerp bepaalt dat het decreet een gemeenschaps-aangelegenheid regelt [1].

Artikel 2 van het ontwerp bevat een aantal definities, inzonderheid van de begrippen "competenties" (1°), "formeel leren" (2°), "non-formeel leren" (3°), "standaard" (4°), "beroepsprofiel" (5°) en "titel van beroepsbekwaamheid" (9°). Uit de definitie van "competenties" blijkt dat het gaat om de capaciteit « om kennis, vaardigheden en attitudes in het handelen aan te wenden, in functie van de concrete, dagelijkse en veranderende werksituatie en in functie van persoonlijke en maatschappelijke activiteiten ».

---

[1] In de memorie van toelichting wordt gesteld « dat het een gemeenschaps-aangelegenheid betreft aangezien het betrekking heeft op vorming van personen ».

Artikel 3 van het ontwerp geeft een omschrijving van het begrip "titel van beroepsbekwaamheid": het gaat om het bewijs uitgereikt door een bevoegde instantie nadat een procedure van herkenning, beoordeling en erkenning heeft plaatsgevonden waarbij vastgesteld werd dat de betrokken persoon beschikt over de ten aanzien van een bepaald beroep of deelberoep vastgelegde competenties. Ook erkende studiebewijzen kunnen als een titel van beroepsbekwaamheid worden beschouwd.

Artikel 4 van het ontwerp bepaalt dat eenieder recht heeft om zijn competenties door een bevoegde instantie te laten erkennen door middel van een titel van beroepsbekwaamheid. Leerplichtige leerlingen worden uitgesloten van de erkenningsprocedure.

Artikel 5 van het ontwerp heeft betrekking op de (reglementaire) procedurestappen die voorafgaandelijk moeten vervuld zijn om een (individuele) procedure tot het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid op te starten. Eerst dienen de beroepen te worden bepaald waarvoor een titel van beroepsbekwaamheid kan worden uitgereikt, vervolgens moeten de varianten van een titel van beroepsbekwaamheid worden bepaald en de beroepsprofielen uitgewerkt, daarna moeten op basis van de beroepsprofielen de "standaarden" worden bepaald, tenslotte moet de procedure worden uitgewerkt op basis waarvan studiebewijzen van opleidings- en onderwijsprogramma's erkend worden en beschouwd worden als een titel van beroepsbekwaamheid.

Artikel 6 van het ontwerp regelt de procedure tot het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid. Deze procedure verloopt in drie fasen: herkenning, beoordeling en erkenning.

Artikel 7 van het ontwerp heeft betrekking op de kwaliteitsvoorwaarden waaraan de bevoegde instanties dienen te voldoen en de gedragscode die deze instanties dienen te onderschrijven en na te leven.

In artikel 8 van het ontwerp wordt een beroepscommissie opgericht met als opdracht te beslissen over ingediende bezwaren [2].

---

[2] Uit artikel 8, eerste lid, van het ontwerp blijkt dat deze beroepscommissie de opdracht heeft te beslissen over de ingediende bezwaren. Artikel 8, derde lid, laat daarentegen uitschijnen dat de beroepscommissie slechts een adviserende bevoegdheid zou hebben.

Artikel 9 van het ontwerp heeft betrekking op de mogelijkheid om een jaarlijkse subsidie voor basis-, werkings- en personeelskosten toe te kennen aan de bevoegde instanties.

Artikel 10 van het ontwerp geeft aan de Vlaamse regering de opdracht de datum van inwerkingtreding van het decreet te bepalen.

BEVOEGDHEID

1. Het ontwerp werd voor advies aan de afdeling wetgeving voorgelegd door vier ministers: de Vlaamse minister van Werkgelegenheid, de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming, de Vlaamse minister van Cultuur en de Vlaamse minister van Economie. In de memorie van toelichting bij het voorontwerp wordt er herhaaldelijk op gewezen dat het decreet betrekking heeft op verschillende deeldomeinen, namelijk werkgelegenheid, onderwijs, economie en cultuur. De vier genoemde deeldomeinen stemmen overeen met een gedeelte van de bevoegdheden van de vier genoemde ministers van de Vlaamse regering [3].

---

[3] De Vlaamse minister van Werkgelegenheid is onder meer bevoegd voor:
1° het tewerkstellingsbeleid, vermeld in artikel 6, § 1, IX van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen;
2° de beroepsomscholing en -bijscholing, vermeld in artikel 4, 16°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, met uitzondering van de middenstandsopleiding en de landbouwscholing
(artikel 4 van het besluit van de Vlaamse regering van 10 juni 2003 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering).

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming is bevoegd voor:
1° het onderwijs, vermeld in artikel 127, § 1, eerste lid, 2°, van de Grondwet;
2° de aanmoediging van de vorming van navorsers, de voorschoolse vorming in de peutertuinen, de post- en parascolaire vorming en de sociale promotie, vermeld in artikel 4, 2°, 11°, 12° en 15°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980;
3° de coördinatie van het vormingsbeleid
(artikel 5 van het besluit van 10 juni 2003).

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd, en Ambtenarenzaken is onder meer bevoegd voor de culturele aangelegenheden, vermeld in artikel 4, 8° (de permanente opvoeding en de culturele animatie), 13° (de artistieke vorming), en 14° (de intellectuele, morele en sociale vorming) van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 (artikel 7 van het besluit van 10 juni 2003).

De Vlaamse minister van Economie is onder meer bevoegd voor de middenstandsopleiding (artikel 11 van het besluit van 10 juni 2003).

2. Het ontwerp regelt als zodanig geen van de aspecten van het tewerkstellingsbeleid bedoeld in artikel 6, § 1, IX, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, waarvoor de gewesten bevoegd zijn.

Het ontwerp raakt evenmin aan de uitoefening van een gereglementeerd beroep of het beschermen van een beroepstitel, waarvoor de federale overheid op grond van artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 exclusief bevoegd is [4].

Op deze punten stelt het ontwerp geen probleem.

3. Het ontwerp heeft raakvlakken zowel met onderwijs als met vorming in de brede zin van het woord, aangelegenheden waarvoor de gemeenschappen bevoegd zijn [5].

Het verband tussen het ontwerp en de aangelegenheden onderwijs en vorming is echter te weinig concreet en rechtstreeks om de ontworpen regels als een onderwijs- of een vormingsaangelegenheid te kunnen kwalificeren. Meer bepaald volgt uit het ontwerp niet dat het verlenen van een titel van beroepsbekwaamheid wordt gekoppeld aan het volgen van onderwijs, een opleiding of een vorming.

Ook blijkt uit de bepalingen van het ontwerp niet welke de rechtsgevolgen zijn van het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid. Uit artikel 4, vierde lid, van het ontwerp volgt wel dat de titel van beroepsbekwaamheid door de Vlaamse Gemeenschap wordt erkend, maar niet wat de rechtsgevolgen van die erkenning zijn.

---

(4) Volgens die bepaling is alleen de federale overheid bevoegd voor de vestigingsvoorwaarden. Uit de rechtspraak van het Arbitragehof blijkt dat die aangelegenheid onder meer de bevoegdheid insluit om regels te stellen inzake de toegang tot bepaalde beroepen of het oprichten van handelsvestigingen, algemene regels of bekwaamheidseisen te stellen in verband met de uitoefening van sommige beroepen en beroepstitels te beschermen (zie onder meer Arbitragehof, arrest nr. 73/98, 17 juni 1998, B.8.2).

(5) De gemeenschappen zijn op grond van artikel 127, § 1, eerste lid, 2°, van de Grondwet bevoegd voor het onderwijs. Wat de bevoegdheid voor de aangelegenheid 'vorming' betreft, zie artikel 4 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, inzonderheid: de post- en parascolaire vorming (12°), de artistieke vorming (13°), de intellectuele, morele en sociale vorming (14°), de sociale promotie (15°) en de beroepsomscholing en -bijscholing (16°).

TWEEDE VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

betreffende het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme, de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming, de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken en de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid en E-government ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme, de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming, de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken en de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid en E-government zijn ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

HOOFDSTUK I

Inleidende bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder :

1° competenties : de reële en individuele capaciteit van individuen om kennis, vaardigheden en attitudes in het handelen aan te wenden, in functie van de concrete, dagelijkse en veranderende werksituatie en in functie van persoonlijke en maatschappelijke activiteiten. Het gaat zowel om levensbrede als om arbeidsgerichte competenties ;

2° formeel leren : alle vormen van leren binnen een gestructureerde reguliere en niet-reguliere leercontext ;

3° non-formeel leren : alle activiteiten die niet expliciet omschreven worden als leren maar die wel een belangrijke leercomponent inhouden ;

4° standaard : het geheel van competenties, afgeleid uit het beroepsprofiel die minimaal noodzakelijk zijn om een welbepaalde beroepsactiviteit te kunnen uitvoeren ;

5° beroepsprofiel : een gedetailleerde beschrijving van de taken die een beroepsbeoefenaar uitoefent en een beschrijving van de competenties die hij daarvoor nodig heeft ;

6° portfolio : een dossier bestaande uit relevante bewijsstukken van verworven competenties ;

7° bevoegde instantie : de door de Vlaamse regering erkende organisatie of organisaties die instaan voor de herkenning, beoordeling en/ of erkenning, bedoeld in artikel 8 ;

8° SERV : de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, bedoeld in het decreet van 27 juni 1985 op de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen ;

9° gedragscode : een verzameling voorschriften waaraan instanties, die een procedure voor herkenning, beoordeling en/of erkenning organiseren, gehouden zijn ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van personen ;

10° VLOR : de Vlaamse Onderwijsraad, zoals opgericht door het decreet van 31 juli 1990 betreffende het Onderwijs II ;

11° Diploma : het studiebewijs bedoeld in artikel X.32, 3°, van het decreet van 14 februari 2003 betreffende het onderwijs XIV ;

12° Specifieke eindtermen : de einddoelen bedoeld in Hoofdstuk II, Afdeling III, van het decreet van 18 januari 2002 betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen in het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs.

HOOFDSTUK II

Doelstelling en toepassingsgebied

Artikel 3

De titel van beroepsbekwaamheid heeft tot doel de bekwaamheid die iemand via formeel en/of non-formeel leren heeft verworven om een bepaald beroep uit te oefenen, te valideren en attesteren.

Artikel 4

§ 1. De titel van beroepsbekwaamheid is het bewijs uitgereikt door een bevoegde instantie nadat een procedure van herkenning, beoordeling en erkenning heeft plaatsgevonden waarbij vastgesteld werd dat de betrokken persoon beschikt over de ten aanzien van een bepaald beroep of deelberoep vastgelegde competenties.

§ 2. Wordt als een titel van beroepsbekwaamheid beschouwd elk erkend studiebewijs dat de ten aanzien van een bepaald beroep of deelberoep vastgelegde competenties omvat. De Vlaamse regering bepaalt wat onder erkend studiebewijs dient te worden verstaan.

Diploma's, mede afgeleverd op grond van het voldoen aan de specifieke eindtermen die ontwikkeld werden uit een bepaald beroepsprofiel, worden te allen tijde geacht ten minste de ten aanzien van het betrokken beroep of deelberoep vastgelegde competenties te omvatten.

HOOFDSTUK III

Basisbeginselen

Artikel 5

Ieder heeft het recht om zijn competenties door een bevoegde instantie te laten erkennen door middel van een titel van beroepsbekwaamheid, overeenkomstig de voorwaarden door de Vlaamse regering bepaald.

Leerplichtige leerlingen worden uitgesloten van deze procedure. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden, waaronder leerlingen die voldoen aan de deeltijdse leerplicht hun verworven competenties via een procedure van herkenning, beoordeling en erkenning kunnen laten certificeren en aldus een titel van beroepsbekwaamheid kunnen verwerven.

Dit recht gaat zowel over het erkennen van competenties die verworven zijn door formeel leren als over het erkennen van competenties die verworven zijn door non-formeel leren.

De titel van beroepsbekwaamheid wordt door de Vlaamse Gemeenschap erkend en is persoonlijke eigendom van de aanvrager.

HOOFDSTUK IV

Procedure

Artikel 6

De procedure tot het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid kan worden opgestart indien de volgende stappen werden voltooid :

1° de Vlaamse regering bepaalt, na advies van de SERV, de beroepen waarvoor een titel van beroepsbekwaamheid kan worden uitgereikt ;

2° de Vlaamse regering bepaalt per beroep, bedoeld in 1° , na advies van de SERV, de varianten van een titel van beroepsbekwaamheid ;

3° de SERV werkt, op verzoek van de Vlaamse regering, voor de beroepen, bedoeld in 1°, de beroepsprofielen uit ;

4° op basis van de beroepsprofielen, bedoeld in 3°, worden, na advies van de SERV, de standaarden bepaald. Een standaard wordt afgeleid uit een beroepsprofiel en omvat de selectie van competentievereisten die noodzakelijk worden geacht voor de uitoefening van een bepaald beroep ;

5° de Vlaamse regering bepaalt, na advies van de SERV en VLOR, de procedure op basis waarvan studiebewijzen van opleidings- en onderwijsprogramma's die overeenstemmen met de competenties verbonden aan een beroep of deel van een beroep geïdentificeerd en erkend worden en dus beschouwd worden als een titel van beroepsbekwaamheid.

HOOFDSTUK V

Het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid

Artikel 7

§ 1. De procedure tot het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid wordt op eigen initiatief opgestart en op vrijwillige basis verder gezet en verloopt als volgt :

1° herkenning : een individu wordt zich, al dan niet met begeleiding, bewust van de competenties die hij bezit en vervolgens worden deze competenties nauwkeurig opgelijst. Alle competenties, zowel verworven via formeel leren als via non-formeel leren, komen voor registratie in aanmerking. Dit resulteert in de opmaak van een portfolio, dat de exclusieve eigendom van de aanvrager blijft ;

2° beoordeling : de geregistreerde competenties moeten worden afgewogen aan een standaard. Aan de hand van deze standaard wordt bekeken of iemand over de juiste competenties beschikt, of men deze competenties op een voldoende niveau beheerst en welke competenties nog moeten worden verworven. Dit resulteert in een beoordeling ;

3° erkenning : gelet op het resultaat van de beoordelingsfase, wordt overgegaan tot het toekennen en uitreiken van de titel van beroepsbekwaamheid.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt, na advies van de SERV, de nadere voorwaarden en regels van de procedure, bedoeld in § 1.

HOOFDSTUK VI

Actoren

Artikel 8

De bevoegde instantie dient aan kwaliteitsvoorwaarden te voldoen en de gedragscode, waarin onder meer de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de aanvrager dient te worden geregeld, te onderschrijven en na te leven. De invulling van de kwaliteitsvoorwaarden en de inhoud van de gedragscode worden, na advies van de SERV, vastgelegd door de Vlaamse regering.

Artikel 9

§ 1. De Vlaamse regering richt een beroepscommissie op met als opdracht te beslissen over ingediende bezwaren met betrekking tot de procedure tot het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid, bedoeld in artikel 7, en de procedure tot het bepalen van erkende studiebewijzen, bedoeld in artikel 4, § 2.

Het beroep wordt ingediend binnen een vervaltermijn van dertig kalenderdagen die ingaat de dag na deze van de betekening van de beslissing.

§ 2. De beroepscommissie doet uitspraak nadat de partijen werden gehoord

§ 3. De beroepscommissie bestaat uit een voorzitter en twee onafhankelijke bijzitters.

De beroepscommissie wordt bijgestaan door één of twee deskundigen inzake beroepscompetenties.

§ 4. Personen die een rol hebben gespeeld in de procedure tot het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid en het bepalen van erkende studiebewijzen mogen geen deel uitmaken van de beroepscommissie of de commissie bijstaan.

§ 5. De Vlaamse regering stelt, voor een hernieuwbare termijn van zes jaar, de voorzitter en bijzitters en hun plaatsvervangers aan. De Vlaamse regering stelt tevens een lijst van onafhankelijke deskundigen samen. Deze lijst geldt voor een periode van zes jaar. Alle leden, met inbegrip van de deskundigen, hebben stemrecht.

§ 6. De Vlaamse regering regelt de werking en procedure van de beroepscommissie en bepaalt de termijn waarbinnen een beslissing moet worden genomen. Wanneer na deze termijn de beslissing van de beroepscommissie uitblijft, kan de Vlaamse regering een beslissing nemen.

HOOFDSTUK VII

Slotbepalingen

Artikel 10

Binnen de perken van de op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap uitgetrokken kredieten, kent de Vlaamse regering aan de bevoegde instantie een jaarlijkse subsidie toe voor de basis-, werkings- en personeelskosten, om de taken, bedoeld in artikel 7, uit te voeren.

Artikel 11

De Vlaamse regering bepaalt de datum waarop dit decreet in werking treedt.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse regering,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme,

Renaat LANDUYT

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid en E-government,

Patricia CEYSENS

TWEEDE ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 36.467/1

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 27 januari 2004 door de Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme, de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming, de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken en de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid en E-government verzocht hun, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "betreffende het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid", heeft op 12 februari 2004 het volgende advies gegeven:

Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, heeft de afdeling wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de te vervullen vormvereisten.

Daarnaast bevat dit advies ook een aantal opmerkingen over andere punten. Daaruit mag echter niet worden afgeleid dat de afdeling wetgeving binnen de haar toegemeten termijn een exhaustief onderzoek van het ontwerp heeft kunnen verrichten.

*

* *

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet heeft tot doel om «zinvolle, aan een beroep verbonden, competenties, waar dan ook verworven», te valideren.

Hoofdstuk I van het ontwerp bevat inleidende bepalingen. Uit artikel 1 blijkt dat de stellers het regelen van een gemeenschapsaangelegenheid beogen [(1)]. Artikel 2 van het ontwerp bevat een aantal definities.

In hoofdstuk II worden de «doelstelling en toepassingsgebied» van het decreet bepaald. Luidens artikel 3 van het ontwerp heeft de titel van beroepsbekwaamheid tot doel de bekwaamheid die iemand via formeel of non-formeel leren heeft verworven om een bepaald beroep uit te oefenen, te valideren en attesteren. Artikel 4 van het ontwerp geeft een omschrijving van de titel van beroepsbekwaamheid: het gaat om het bewijs uitgereikt door een bevoegde instantie nadat een procedure van herkenning, beoordeling en erkenning heeft plaatsgevonden, waarbij vastgesteld werd dat de betrokken persoon beschikt over de ten aanzien van een bepaald beroep of deelberoep vastgelegde

---

(1) In de toelichting bij artikel 1 van de artikelsgewijze bespreking wordt gesteld dat «het een gemeenschapsaangelegenheid betreft aangezien het betrekking heeft op vorming van personen».

competenties (§ 1). Als een titel van beroepsbekwaamheid wordt beschouwd elk erkend studiebewijs dat de ten aanzien van een bepaald beroep of deelberoep vastgelegde competenties omvat (§ 2, eerste lid). Diploma's, mede toegekend op grond van het voldoen aan de specifieke eindtermen die ontwikkeld werden uit een bepaald beroepsprofiel, worden te allen tijde geacht ten minste de ten aanzien van het betrokken beroep of deelberoep vastgelegde competenties te omvatten (§ 2, tweede lid).

In hoofdstuk III (artikel 5) worden basisbeginselen vastgelegd. Zo wordt bepaald dat ieder het recht heeft om zijn competenties door een bevoegde instantie te laten erkennen door middel van een titel van beroepsbekwaamheid. Leerplichtige leerlingen worden echter in beginsel uitgesloten van de erkenningsprocedure.

Hoofdstuk IV (artikel 6) regelt de procedure, namelijk de (reglementaire) procedurestappen die voorafgaandelijk moeten zijn vervuld om een (individuele) procedure tot het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid op te starten. Eerst dienen de beroepen te worden bepaald waarvoor een titel van beroepsbekwaamheid kan worden uitgereikt, vervolgens moeten de varianten van een titel van beroepsbekwaamheid worden bepaald en de beroepsprofielen uitgewerkt. Daarna moeten op basis van de beroepsprofielen de 'standaarden' worden bepaald. Tenslotte moet de procedure worden bepaald op basis waarvan studiebewijzen van opleidings- en onderwijsprogramma's erkend worden en beschouwd worden als een titel van beroepsbekwaamheid.

In hoofstuk V wordt de procedure bepaald voor het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid. Deze procedure verloopt in drie fasen: herkenning, beoordeling en erkenning (artikel 7).

Hoofstuk VI bevat bepalingen in verband met de 'actoren'. Artikel 8 van het ontwerp heeft betrekking op de kwaliteitsvoorwaarden waaraan de bevoegde instanties dienen te voldoen en de gedragscode welke deze instanties dienen te onderschrijven en na te leven. Artikel 9 heeft betrekking op de oprichting, samenstelling en werking van een beroepscommissie met als opdracht te beslissen over ingediende bezwaren.

Hoofdstuk VII bevat zogenaamd de slotbepalingen. In feite echter wordt in artikel 10 aan de Vlaamse regering de bevoegdheid toegekend om aan de bevoegde instantie jaarlijks een subsidie toe te kennen voor de basis-, werkings- en

personeelskosten, om de taken uit te voeren bedoeld in artikel 7 van het ontwerp. Artikel 11 van het ontwerp bevat daarentegen wel een echte slotbepaling : aan de Vlaamse regering wordt de opdracht gegeven om de datum van inwerkingtreding van het decreet te bepalen.

BEVOEGDHEID

1. In het advies 36.226/1 van 30 december 2003 heeft de Raad van State, afdeling wetgeving, met betrekking tot een vorige versie van het ontwerp, het volgende opgemerkt over de vraag wie bevoegd is om de ontworpen regeling aan te nemen:

> «1. Het ontwerp werd voor advies aan de afdeling wetgeving voorgelegd door vier ministers: de Vlaamse minister van Werkgelegenheid, de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming, de Vlaamse minister van Cultuur en de Vlaamse minister van Economie. In de memorie van toelichting bij het voorontwerp wordt er herhaaldelijk op gewezen dat het decreet betrekking heeft op verschillende deeldomeinen, namelijk werkgelegenheid, onderwijs, economie en cultuur. De vier genoemde deeldomeinen stemmen overeen met een gedeelte van de bevoegdheden van de vier genoemde ministers van de Vlaamse regering [(2)].

---

(2) De Vlaamse minister van Werkgelegenheid is onder meer bevoegd voor:
1° het tewerkstellingsbeleid, vermeld in artikel 6, § 1, IX van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen;
2° de beroepsomscholing en -bijscholing, vermeld in artikel 4, 16°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, met uitzondering van de middenstandsopleiding en de landbouwscholing
(artikel 4 van het besluit van de Vlaamse regering van 10 juni 2003 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering).
De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming is bevoegd voor:
1° het onderwijs, vermeld in artikel 127, § 1, eerste lid, 2°, van de Grondwet;
2° de aanmoediging van de vorming van navorsers, de voorschoolse vorming in de peutertuinen, de post- en parascolaire vorming en de sociale promotie, vermeld in artikel 4, 2°, 11°, 12° en 15°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980;
3° de coördinatie van het vormingsbeleid
(artikel 5 van het besluit van 10 juni 2003).
De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd, en Ambtenarenzaken is onder meer bevoegd voor de culturele aangelegenheden, vermeld in artikel 4, 8° (de permanente opvoeding en de culturele animatie), 13° (de artistieke vorming), en 14° (de intellectuele, morele en sociale vorming) van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 (artikel 7 van het besluit van 10 juni 2003).
De Vlaamse minister van Economie is onder meer bevoegd voor de middenstandsopleiding (artikel 11 van het besluit van 10 juni 2003).

2. Het ontwerp regelt als zodanig geen van de aspecten van het tewerkstellingsbeleid bedoeld in artikel 6, § 1, IX, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, waarvoor de gewesten bevoegd zijn.

Het ontwerp raakt evenmin aan de uitoefening van een gereglementeerd beroep of het beschermen van een beroepstitel, waarvoor de federale overheid op grond van artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 exclusief bevoegd is [3].

Op deze punten stelt het ontwerp geen probleem.

3. Het ontwerp heeft raakvlakken zowel met onderwijs als met vorming in de brede zin van het woord, aangelegenheden waarvoor de gemeenschappen bevoegd zijn [4].

Het verband tussen het ontwerp en de aangelegenheden onderwijs en vorming is echter te weinig concreet en rechtstreeks om de ontworpen regels als een onderwijs- of een vormingsaangelegenheid te kunnen kwalificeren. Meer bepaald volgt uit het ontwerp niet dat het verlenen van een titel van beroepsbekwaamheid wordt gekoppeld aan het volgen van onderwijs, een opleiding of een vorming.

Ook blijkt uit de bepalingen van het ontwerp niet welke de rechtsgevolgen zijn van het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid. Uit artikel 4, vierde lid, van het ontwerp volgt wel dat de titel van beroepsbekwaamheid door de Vlaamse Gemeenschap wordt erkend, maar niet wat de rechtsgevolgen van die erkenning zijn.

Een en ander maakt dat het ontwerp niet duidelijk kan worden gekoppeld aan één van de aan de gemeenschappen toegewezen aangelegenheden.

Het ontwerp zal derhalve grondig dienen te worden herwerkt teneinde het meer te doen aansluiten bij één of meerdere aan de gemeenschappen toegewezen bevoegdheden. Gelet op die vaststelling, onthoudt de Raad van State zich van een nader onderzoek».

---

(3) Volgens die bepaling is alleen de federale overheid bevoegd voor de vestigingsvoorwaarden. Uit de rechtspraak van het Arbitragehof blijkt dat die aangelegenheid onder meer de bevoegdheid insluit om regels te stellen inzake de toegang tot bepaalde beroepen of het oprichten van handelsvestigingen, algemene regels of bekwaamheidseisen te stellen in verband met de uitoefening van sommige beroepen en beroepstitels te beschermen (zie onder meer Arbitragehof, arrest nr. 73/98, 17 juni 1998, B.8.2).

(4) De gemeenschappen zijn op grond van artikel 127, § 1, eerste lid, 2°, van de Grondwet bevoegd voor het onderwijs. Wat de bevoegdheid voor de aangelegenheid 'vorming' betreft, zie artikel 4 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, inzonderheid: de post- en parascolaire vorming (12°), de artistieke vorming (13°), de intellectuele, morele en sociale vorming (14°), de sociale promotie (15°) en de beroepsomscholing en -bijscholing (16°).

2. Naar aanleiding van die opmerkingen is het ontwerp van decreet aangepast. In de aan de afdeling wetgeving voorgelegde nota aan de Vlaamse regering, wordt in dit verband het volgende gesteld :

«In het advies 36.226/1 merkt de Raad van State vooreerst op dat bedoeld voorontwerp een gemeenschapsbevoegdheid is, zoals aangegeven in artikel 1 van het voorontwerp en geen federale noch een gewestbevoegdheid. Daarmee klaart de Raad in elk geval de bevoegdheid uit en onderschrijft ze de stelling die de Vlaamse regering innam niet enkel in het kader van dit voorontwerp van decreet, maar ook in het kader van een initiatief van de vorige federale minister van Werk met betrekking tot het valoriseren van verworven vaardigheden en competentie-ontwikkeling.

Anderzijds stelt de Raad dat weliswaar de juiste grond van de gemeenschapsbevoegdheid in deze moet worden uitgeklaard alsook de relatie met het onderwijs. Hierop kan worden gesteld dat de bevoegdheidsgrondslag gevestigd is op artikel 4 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. Dit artikel bevat de vormingsbevoegdheid. Vorming is krachtens deze bepaling een culturele aangelegenheid die tot de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschappen behoort. Kwestieuze bevoegdheid heeft inzonderheid betrekking op:

"12° De post- en parascolaire vorming;

13° De artistieke vorming;

14° De intellectuele, morele en sociale vorming;

15° De sociale promotie;

16° De beroepsomscholing en -bijscholing, met uitzondering van de regeling van de tegemoetkoming in de uitgaven inherent aan de selectie, de beroepsopleiding en de nieuwe installatie van het personeel door een werkgever in dienst genomen met het oog op de oprichting van een onderneming, de uitbreiding of de overschakeling van zijn onderneming;".

Zoals de Raad van State terecht opmerkt in voetnoot 3 van het advies 36.226/1 van 30 december 2003 zijn voor deze aangelegenheid vier verschillende ministers van de Vlaamse regering bevoegd krachtens de bepalingen van de besluiten van de Vlaamse regering tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering. Dit verklaart waarom dit ontwerp door deze vier ministers wordt ingediend.

De titel van beroepsbekwaamheid, het voorwerp van onderhavig besluit, strekt ertoe het competentieniveau, het beroepsbekwaamheidsniveau van de betrokkene vast te stellen en te attesteren zodat dit niveau zichtbaar is op de interne en externe arbeidsmarkt. Deze titel maakt het daardoor bijvoorbeeld mogelijk dat personen op het juiste niveau kunnen ingeschreven worden als werkzoekende en efficiënter naar de voor hen bedoelde vacatures kunnen toegeleid worden of

kunnen bijgeschoold worden in functie van het reeds verworven niveau. De titel laat ook toe dat werkgevers de beroepsbekwaamheid juister kunnen inschatten bij aanwervingen of bevorderingen. Aldus draagt de titel van beroepsbekwaamheid bij tot een transparante organisatie van de arbeidsmarkt. Ten slotte, maar daarom niet minder belangrijk, levert de titel een beloning op voor gedane leerinspanningen en stimuleert het individuen om verder te participeren aan allerhande vormen van vorming-, trainings- en opleidingsinitiatieven.

Volgens het Benelux Sociaalrechtelijk Woordenboek, waarvan de terminologie krachtens het decreet van 25 september 1975 van toepassing is op de Vlaamse Gemeenschap, dient onder "beroepsbekwaamheid" te worden verstaan de "bekwaamheid welke iemand bezit om een bepaald beroep uit te oefenen". Datzelfde Woordenboek bepaalt "bekwaamheid" als "het geheel van aanleg, kennis en ervaring wat iemand bezit om aan het maatschappelijk verkeer deel te nemen". De samenlezing van beide definities toont exact aan wat met een titel van beroepsbekwaamheid wordt bedoeld, nl. de bekwaamheid die men via het geheel van formeel en non-formeel leren (= het geheel van aanleg, kennis en ervaring) verworven heeft om een bepaald beroep uit te oefenen. Anderzijds stelt het Groot Woordenboek der Nederlandse Taal dat vorming en opleiding synoniemen zijn en derhalve dat het hier gaat om "de nodige kennis en vaardigheden krijgen".

Uit deze definities blijkt ondubbelzinnig dat de beroepsbekwaamheid door vorming wordt opgebouwd. Bijgevolg is het een vormingsaangelegenheid. Hierbij wordt geen afbreuk gedaan aan de inrichting van het onderwijssysteem, noch geraakt aan de bepalingen inzake de vaststelling van diploma's. Evenmin wordt geraakt aan de federale bevoegdheid inzake de uitoefening van een gereglementeerd beroep of het beschermen van een beroepstitel zoals de Raad van State terecht stelt in punt 2 van voormeld advies van 30 december 2003.

Kortom, voorliggend ontwerp van decreet is gegrond op de vormingsbevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap [(5)].

Deze omstandige motivering is in de artikelsgewijze bespreking toegelicht. Derhalve is de grondslag uitgeklaard en ook reeds ingegaan op de aflijning met de onderwijsaangelegenheden».

3. Uit deze toelichting blijkt dat het de bedoeling is de gehele aangelegenheid die geregeld wordt in het voorontwerp van decreet te kwalificeren als 'vorming' in de zin van artikel 4 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, en niet als 'onderwijs' in de zin van de artikelen 24 en 127, § 1, eerste lid, 2°, van de Grondwet.

---

(5) Zie ook J . ROELS, "Buitenlandse middelen, regelgeving en praktijken van (h)erkenning van competenties. Op zoek naar toepassingsmogelijkheden voor Vlaanderen. Deel II . Juridische aspecten", Universiteit Antwerpen, 2000.

Aldus toegelicht, lijkt er geen bevoegdheidsrechtelijk bezwaar te zijn tegen de ontworpen regeling. Dat het om de gemeenschapsaangelegenheid 'vorming' gaat, wordt niet ontkracht door het gegeven dat in het ontwerp op verschillende plaatsen wordt teruggegrepen naar specifieke onderwijsterminologie [6].

4. In het advies 36.226/1 van 30 december 2003 heeft de afdeling wetgeving geoordeeld dat uit de bepalingen van het toen om advies voorgelegde ontwerpdecreet niet duidelijk bleek welke de rechtsgevolgen zijn van het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid.

De mogelijke gevolgen van de titel van beroepsbekwaamheid wordt in de toelichting bij artikel 3 van het thans om advies voorliggende ontwerp toegelicht. Uit deze toelichting blijkt dat een titel van beroepsbekwaamheid op diverse terreinen gevolgen kan hebben: ten eerste, op gemeenschapsniveau, in verband met "het aftoetsen van de bekwaamheden van een individu aan de instapvereisten van een opleiding, vorming of training en het opstellen van verkorte studietrajecten"; ten tweede, op gewestniveau, bij "het inschatten van het deskundigheidsniveau van een individu bij zijn of haar inschrijving als werkzoekende en het aansluitend toeleiden naar passende vacatures of een passend opleidingsaanbod"; ten derde, voor de federale overheid, waarmee "in navolging van de werkgelegenheidsconferentie overleg gepleegd (zal) worden om aldus te bewerkstelligen dat bij de toegang tot beroepen rekening gehouden wordt met titels van beroepsbekwaamheid". En verder wordt gesteld : "Bijkomend zullen, zowel op privé- als op openbaar niveau, werkgevers, sectoren en sociale partners gestimuleerd worden tot het opnemen van titels van beroepsbekwaamheid in hun toegangsbepalingen, kwalificatiestructuren, arbeidsvoorwaarden- en loonstructuren. Om bovenstaande effecten maximaal te sorteren, zal waar nodig op de betreffende niveaus overleg gepleegd worden (teneinde bestaande regelgeving aan te passen)".

---

(6) In dit verband kan verwezen worden naar het ontworpen artikel 2, 10°, 11°, en 12°, waar de begrippen "VLOR", "diploma" en "specifieke eindtermen" worden omschreven door verwijzingen naar respectievelijk het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs - II, het studiebewijs bedoeld in artikel X.32, 3°, van het decreet van 14 februari 2003 betreffende het onderwijs XIV, en de einddoelen bedoeld in hoofdstuk II, afdeling III van het decreet van 18 januari 2002 betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen in het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs.

Ook na de herwerking van het ontwerp blijft aldus de vraag naar de precieze rechtsgevolgen open, vermits terzake geen duidelijke bepalingen in de tekst van het ontwerp zijn opgenomen. Uit artikel 5, vierde lid, van het ontwerp volgt wel dat de titel van beroepsbekwaamheid door de Vlaamse Gemeenschap wordt erkend, maar niet wat de rechtsgevolgen van die erkenning zijn. Het lijkt niet uitgesloten dat een titel van beroepsbekwaamheid rechtsgevolgen zou kunnen hebben naar onderwijsinrichtingen toe, doordat uit dergelijke titel zou kunnen blijken dat de houder van de titel reeds bepaalde competenties heeft verworven, zodat hij bijvoorbeeld van bepaalde gedeelten van een onderwijsopleiding zou kunnen vrijgesteld worden. Het zou nuttig zijn de eventuele afdwingbaarheid van bepaalde gevolgen van het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid in het ontwerp nader te regelen. Daarbij zal ermee rekening dienen te worden gehouden dat aan de titel van beroepsbekwaamheid enkel gevolgen worden toegekend die kunnen worden ingepast in de bevoegdheid van de decreetgever.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 4

Luidens artikel 4, § 2, eerste lid, van het ontwerp bepaalt de Vlaamse regering wat onder «erkend studiebewijs» dient te worden verstaan. Deze bevoegdheid kan niet zonder meer aan de regering worden overgelaten.

Artikel 5

1. Artikel 5, eerste lid, van het ontwerp bepaalt dat ieder het recht heeft om zijn competenties door een bevoegde instantie te laten erkennen door middel van een titel van beroepsbekwaamheid, «overeenkomstig de voorwaarden door de Vlaamse regering bepaald». Uit de memorie van toelichting blijkt dat die voorwaarden betrekking «kunnen» hebben op «betalingsmodaliteiten».

De decreetgever dient een dermate ruime delegatie nader af te lijnen. In zoverre het vaststellen van de betalingsmodaliteiten ook het opleggen van retributies zou omvatten, dient er te worden aan herinnerd dat de decreetgever zelf de gevallen moet

preciseren waarin een retributie is verschuldigd en dat hij tevens de bijdrageplichtigen ervan dient aan te wijzen [7].

2. In artikel 5, tweede lid, van het ontwerp wordt eerst bepaald dat leerplichtige leerlingen uitgesloten zijn van de regeling, terwijl vervolgens wordt gesteld dat de Vlaamse regering de voorwaarden bepaalt waaronder de leerlingen die voldoen aan deeltijdse leerplicht er wel gebruik van kunnen maken. Aangezien ook leerlingen die voldoen aan deeltijdse leerplicht leerplichtig zijn, is de bepaling enigszins verwarrend gesteld. Die onduidelijkheid kan worden vermeden door de eerste zin bijvoorbeeld als volgt te stellen: «Leerplichtige leerlingen die niet voldoen aan de deeltijdse leerplicht, worden uitgesloten van deze regeling».

Artikel 6

1. Artikel 6, 3°, van het ontwerp bepaalt dat de SERV, op verzoek van de Vlaamse regering, voor de beroepen, bedoeld in 1°, de beroepsprofielen uitwerkt. Het vaststellen van die beroepsprofielen blijkt essentieel voor de uitgewerkte regeling.

Indien het de bedoeling is dat de Vlaamse regering zelf de beroepsprofielen bepaalt, na advies van de SERV (zoals in 1°, 2°, en 5°), moet dit duidelijker tot uiting worden gebracht, en zullen, teneinde geen te ruime delegatie te creëren, in het ontwerp daarvoor criteria moeten worden opgegeven.

2. Het ontworpen artikel 6, 4°, heeft betrekking op het bepalen van de standaarden. Er wordt wel in voorzien dat de SERV terzake advies dient te verlenen, doch er wordt niet vermeld wie uiteindelijk de standaarden bepaalt. Wellicht is het de bedoeling ook dit aan de Vlaamse regering over te laten. De tekst dient op dit punt duidelijker te worden geredigeerd.

---

[7] Zie J. VELAERS, *De Grondwet en de Raad van State, afdeling Wetgeving*, Antwerpen, Maklu, 1999, 615, met verwijzingen.

36.467/1

Artikel 8

Het ontworpen artikel 8 bepaalt, onder meer, dat de invulling van de kwaliteitsvoorwaarden en de inhoud van de gedragscode, na advies van de SERV, worden vastgelegd door de regering.

Overeenkomstig de beginselen die de verhouding tussen de wetgevende en de uitvoerende macht regelen (artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980), dienen de essentiële bestanddelen van een regeling door de decreetgever zelf vastgesteld te worden. De voormelde ontworpen bepalingen zijn strijdig met die beginselen, in zoverre ze de normerende bevoegdheid inzake de bedoelde aangelegenheden - die de kern zelf van de met het ontwerp beoogde regelgeving uitmaken - helemaal aan de Vlaamse regering delegeren. Om met de genoemde beginselen in overeenstemming te zijn, zou het ontwerp zelf minstens de essentiële bepalingen ter zake moeten bevatten, en zou aan de regering hoogstens de opdracht gegeven kunnen worden om die bepalingen verder uit te werken.

Artikel 9

1. Uit artikel 9, § 1, eerste lid, van het ontwerp blijkt dat een beroepscommissie de opdracht heeft te beslissen over de ingediende bezwaren.

In artikel 9, § 2, wordt gesteld dat de beroepscommissie uitspraak doet nadat "de partijen" werden gehoord. Het is niet duidelijk wie daarmee zijn bedoeld. De term 'partijen' lijkt te suggereren dat het om een geschil gaat tussen verschillende partijen waarover de beroepscommissie uitspraak moet doen. De gemachtigde verstrekte terzake echter volgende verduidelijking:

> «De beroepscommissie doet een uitspraak nadat de betrokken partijen, met name de indiener (individu of opleidingsinstantie) en de herkennings- en beoordelingsinstantie (in het geval van een evc-procedure die niet eindigde in een titel) of de erkenningsinstantie (in het geval van een opleiding die niet onmiddellijk erkend werd als een titel) gehoord worden. Het gaat hier niet om een geschil, maar om het verkennen van mogelijkheden: heeft een individu alsnog recht op een titel, dient een opleiding alsnog een erkenning te krijgen».

Eén en ander zou in het ontwerp duidelijker tot uiting moeten worden gebracht.

2. Het verdient aanbeveling in artikel 9, § 3, van het ontwerp vereisten - of toch minstens indicaties - op te nemen die de regering bij de aanstelling van de leden van de beroepscommissie in acht dient te nemen.

3. In het ontworpen artikel 9, § 6, wordt bepaald dat de Vlaamse regering de werking en procedure van de beroepscommissie regelt en de termijn bepaalt waarbinnen een beslissing moet worden genomen. Wanneer na deze termijn de beslissing van de beroepscommissie uitblijft, kan de Vlaamse regering een beslissing nemen.

Het is niet duidelijk om welke redenen de beroepscommissie - na het verstrijken van een door de Vlaamse regering te bepalen termijn - haar beslissingsbevoegdheid wordt ontnomen en de Vlaamse regering bevoegd wordt om zelf de beslissing te nemen. De gemachtigde verstrekte terzake volgende verduidelijking:

> «Inbouwen van een termijn is noodzakelijk/wenselijk vanuit het oogpunt van een individu die niet nodeloos lang moet wachten op het alsnog verkrijgen van een titel van beroepsbekwaamheid (en het civiel effect dat daaraan verbonden is: namelijk verkort opleidingstraject en vergrote kansen op de arbeidsmarkt)».

36.467/1

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT, J. SMETS,	staatsraden,
Mevrouw	A. BECKERS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. R. AERTGEERTS, eerste auditeur-afdelingshoofd.

DE GRIFFIER, DE VOORZITTER,

A. BECKERS M. VAN DAMME

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme, de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming, de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken en de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid en E-government ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme, de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming, de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken en de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid en E-government zijn ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

HOOFDSTUK I

Inleidende bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder :

1° competenties : de reële en individuele capaciteit van individuen om kennis, vaardigheden en attitudes in het handelen aan te wenden, in functie van de concrete, dagelijkse en veranderende werksituatie en in functie van persoonlijke en maatschappelijke activiteiten. Het gaat zowel om levensbrede als om arbeidsgerichte competenties ;

2° formeel leren : alle vormen van leren binnen een gestructureerde reguliere en niet-reguliere leercontext ;

3° non-formeel leren : alle activiteiten die niet expliciet omschreven worden als leren maar die wel een belangrijke leercomponent inhouden ;

4° standaard : het geheel van competenties, afgeleid uit het beroepsprofiel, die minimaal noodzakelijk zijn om een welbepaalde beroepsactiviteit te kunnen uitvoeren ;

5° beroepsprofiel : een gedetailleerde beschrijving van de taken die een beroepsbeoefenaar uitoefent en een beschrijving van de competenties die hij daarvoor nodig heeft ;

6° portfolio : een dossier bestaande uit relevante bewijsstukken van verworven competenties ;

7° bevoegde instantie : de door de Vlaamse regering erkende organisatie of organisaties die instaan voor de herkenning, beoordeling en/of erkenning, bedoeld in artikel 8 ;

8° SERV : de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, bedoeld in het decreet van 27 juni 1985 op de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen ;

9° gedragscode : een verzameling voorschriften waaraan instanties, die een procedure voor herkenning, beoordeling en/of erkenning organiseren, gehouden zijn ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van personen ;

10° VLOR : de Vlaamse Onderwijsraad, zoals opgericht door het decreet van 31 juli 1990 betreffende het Onderwijs II ;

11° Diploma : het studiebewijs bedoeld in artikel X.32, 3°, van het decreet van 14 februari 2003 betreffende het onderwijs XIV ;

12° Specifieke eindtermen : de einddoelen bedoeld in Hoofdstuk II, Afdeling III, van het decreet van 18 januari 2002 betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen in het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs ;

13° erkend studiebewijs : een studiebewijs bedoeld in artikel X.32 van het decreet van 14 februari 2003 betreffende het onderwijs XIV of in artikel 85 van het decreet van 4 april 2003 be-

treffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

HOOFDSTUK II

Doelstelling en toepassingsgebied

Artikel 3

§ 1. De titel van beroepsbekwaamheid heeft tot doel de bekwaamheid die iemand via formeel en/of non-formeel leren heeft verworven om een bepaald beroep uit te oefenen te valideren en attesteren.

§ 2. Onder de voorwaarden door de Vlaamse regering bepaald wordt de titel van beroepsbekwaamheid in aanmerking genomen wanneer de betrokken persoon zich inschrijft voor een opleiding of vorming of als werkzoekende bij de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding.

Artikel 4

§ 1. De titel van beroepsbekwaamheid is het bewijs uitgereikt door een bevoegde instantie nadat een procedure van herkenning, beoordeling en erkenning heeft plaatsgevonden waarbij vastgesteld werd dat de betrokken persoon beschikt over de ten aanzien van een bepaald beroep of deelberoep vastgelegde competenties.

§ 2. Wordt als een titel van beroepsbekwaamheid beschouwd : elk erkend studiebewijs dat de ten aanzien van een bepaald beroep of deelberoep vastgelegde competenties omvat.

Diploma's, mede afgeleverd op grond van het voldoen aan de specifieke eindtermen die ontwikkeld werden uit een bepaald beroepsprofiel, worden te allen tijde geacht ten minste de ten aanzien van het betrokken beroep of deelberoep vastgelegde competenties te omvatten.

HOOFDSTUK III

Basisbeginselen

Artikel 5

Ieder heeft het recht om zijn competenties door een bevoegde instantie te laten erkennen door middel van een titel van beroepsbekwaamheid. De Vlaamse regering bepaalt onder welke voorwaarden een vergoeding voor de procedure van erkenning gevraagd kan worden.

Leerplichtige leerlingen die niet voldoen aan de deeltijdse leerplicht worden uitgesloten van deze procedure. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden waaronder leerlingen die voldoen aan de deeltijdse leerplicht hun verworven competenties via een procedure van herkenning, beoordeling en erkenning kunnen laten certificeren en aldus een titel van beroepsbekwaamheid kunnen verwerven.

Dit recht gaat zowel over het erkennen van competenties die verworven zijn door formeel leren als over het erkennen van competenties die verworven zijn door non-formeel leren.

De titel van beroepsbekwaamheid wordt door de Vlaamse Gemeenschap erkend en is persoonlijke eigendom van de aanvrager.

HOOFDSTUK IV

Procedure

Artikel 6

De procedure tot het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid kan worden opgestart indien de volgende stappen werden voltooid :

1° de Vlaamse regering bepaalt, na advies van de SERV, de beroepen waarvoor een titel van beroepsbekwaamheid kan worden uitgereikt ;

2° de Vlaamse regering bepaalt per beroep, bedoeld in 1° , na advies van de SERV, de varianten van een titel van beroepsbekwaamheid ;

3° de SERV werkt, op verzoek van de Vlaamse regering, voor de beroepen, bedoeld in 1°, de beroepsprofielen uit ;

4° de Vlaamse regering bepaalt op basis van de beroepsprofielen bedoeld in 3°, na advies van de SERV, de standaarden. Een standaard wordt afgeleid uit een beroepsprofiel en omvat de selectie van competentievereisten die noodzakelijk worden geacht voor de uitoefening van een bepaald beroep ;

5° de Vlaamse regering bepaalt, na advies van de SERV en VLOR, de procedure op basis waarvan studiebewijzen van opleidings- en onderwijsprogramma's die overeenstemmen met de competenties verbonden aan een beroep of deel van een beroep geïdentificeerd en erkend worden en dus beschouwd worden als een titel van beroepsbekwaamheid.

HOOFDSTUK V

Het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid

Artikel 7

§ 1. De procedure tot het bekomen van een titel van beroepsbekwaamheid wordt op eigen initiatief opgestart en op vrijwillige basis verder gezet en verloopt als volgt :

1° herkenning : een individu wordt zich, al dan niet met begeleiding, bewust van de competenties die hij bezit en vervolgens worden deze competenties nauwkeurig opgelijst. Alle competenties, zowel verworven via formeel leren als via non-formeel leren, komen voor registratie in aanmerking. Dit resulteert in de opmaak van een portfolio, dat de exclusieve eigendom van de aanvrager blijft ;

2° beoordeling : de geregistreerde competenties moeten worden afgewogen aan een standaard. Aan de hand van deze standaard wordt bekeken of iemand over de juiste competenties beschikt, of men deze competenties op een voldoende niveau beheerst en welke competenties nog moeten worden verworven. Dit resulteert in een beoordeling ;

3° erkenning : gelet op het resultaat van de beoordelingsfase wordt overgegaan tot het toekennen en uitreiken van de titel van beroepsbekwaamheid.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt, na advies van de SERV, de nadere voorwaarden en regels van de procedure, bedoeld in § 1.

HOOFDSTUK VI

Actoren

Artikel 8

De bevoegde instantie dient te voldoen aan kwaliteitsvoorwaarden en de gedragscode te onderschrijven en na te leven.

De kwaliteitsvoorwaarden en de gedragscode hebben ten minste betrekking op :

1° het verstrekken van een transparante dienstverlening ;

2° de deskundigheid van het personeel van de bevoegde instantie ;

3° het werken volgens objectieve en niet-discriminerende handelingsprincipes ;

4° de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de aanvrager.

De nadere invulling van de kwaliteitsvoorwaarden en de inhoud van de gedragscode worden, na advies van de SERV, vastgelegd door de Vlaamse regering.

Artikel 9

§ 1. De Vlaamse regering richt een beroepscommissie op met als opdracht te beslissen over ingediende bezwaren met betrekking tot de procedure tot het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid, bedoeld in artikel 7, en de procedure tot het bepalen van erkende studiebewijzen, bedoeld in artikel 4, § 2.

Het beroep wordt ingediend binnen een vervaltermijn van dertig kalenderdagen die ingaat de dag na deze van de betekening van de beslissing.

§ 2. De beroepscommissie doet uitspraak nadat de partijen, met name de indiener en de bevoegde instantie, werden gehoord.

§ 3. De beroepscommissie bestaat uit een voorzitter en twee onafhankelijke bijzitters.

De beroepscommissie wordt bijgestaan door één of twee deskundigen inzake beroepscompetenties.

§ 4. De Vlaamse regering benoemt de in § 3 bedoelde voorzitter, bijzitters en deskundigen na advies van de SERV en de VLOR.

§ 5. Personen die een rol hebben gespeeld in de procedure tot het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid en het bepalen van erkende studiebewijzen mogen geen deel uitmaken van de beroepscommissie of de commissie bijstaan.

§ 6. De Vlaamse regering stelt, voor een hernieuwbare termijn van zes jaar, de voorzitter en bijzitters en hun plaatsvervangers aan. De Vlaamse regering stelt tevens een lijst van onafhankelijke deskundigen samen. Deze lijst geldt voor een periode van zes jaar. Alle leden, met inbegrip van de deskundigen, hebben stemrecht.

§ 7. De Vlaamse regering regelt de werking en procedure van de beroepscommissie en bepaalt de termijn waarbinnen een beslissing moet worden genomen. Wanneer na deze termijn de beslissing van de beroepscommissie uitblijft kan de Vlaamse regering een beslissing nemen.

HOOFDSTUK VII

Slotbepalingen

Artikel 10

Binnen de perken van de op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap uitgetrokken kredieten kent de Vlaamse regering aan de bevoegde instantie een jaarlijkse subsidie toe voor de basis-, werkings- en personeelskosten om de taken, bedoeld in artikel 7, uit te voeren.

Artikel 11

De Vlaamse regering bepaalt de datum waarop dit decreet in werking treedt.

Brussel, 5 maart 2004.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme,

Renaat LANDUYT

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid en E-government,

Patricia CEYSENS